ՁՈՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ – ԹԻՒ 1,238 Կ. ՊՕԼԻՍ, ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ, 1900, ՀՈԿՏ. 30 – 12 ՆՈՅՄ. 20 Րէճէպ 1318 30 ԹՐՇՐԻՆԸԼԻ 1316 Դ. ՏԱՐԻ – ԹԻՒ 1,238

20 ՓԱՐԱ

Բիւզանդիոն

20 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻԻԶԱՆԴ ՓԷՋԵԱՆ
PUZANTION
Journal Arménien Quotidien, Politique, Financier et Littéraire
Directeur - Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab-Ali Djuddéssi, No. 23 – 25.
CONSTANTINOPLE

"بوزانتيون"
ايمتيجه بوى وسياسى وغزته صاحب امتياز ومدير مسئولى
بوزانت كچيان
قسطنطنيه باب عالى جاده سنده ٢٣-٢٥ نومرو
دائره سنده مخصوص اوده ده

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՑԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՑ

ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ԳԻՏԱԿԱՆ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ
ՏԱՐԵՇՐՋԱՆ "ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ„Ի

ԲԻԻԶԱՆԴԻՈՆ վաղը կ'փակէ իր Զորրորդ Տարին, եւ Դ,, 1 Նոյմ. 1900, կ'մտնէ իր ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՏԱՐԵՇՐՋԱՆԻՆ մէջ։

Երաշտութեան բերմամբ, զրամական անձկութեան ու առևտրական նեղազման չըլլաններու մէջ, այս թերթին գոած յաջողութիւնն ու վայելած ժողովրդականութիւնը, որք մեր ակնկալածէն աւելի եղան, խորին գոհունակութեան առիթներ են մեզ համար, և այս պատեհութեամբ ևս կ'փութանք մեր երախտագիտութիւնն յայտնել ընթերցասէր Հասարակութեան։

ԲԻԻԶԱՆԻՈՆ իր Հինգերորդ Տարին կ'թեւակոխէ ամէն ժամանակէ աւելի ապահովուած կացութեամբ մը, և լի յոյսով թէ իր այս նոր Տարեշրջանը նախորդներէն աւելի չահեկան և աւելի օգտակար պիտի կրնայ հանդիսացնել, եւ ա'լ աւելի արժանի ըլլալ հասարակային գնահատման ու համբման, որչափ կ'ներեն իր կարողութիւնները, իր միջոցներ, և նիւթական պայմանները որք կ'չըլլապատեն ու կ'դիւրացնեն Մամլոյ գործունէութիւնը։

Խնդիրը մեր անձնական գործունէութեան հետ առնչութիւն ունենալուն համար չէ' որ կ'ըսենք, բայց անկեղծօրէն պէտք է ատնք այս հրապարակային վկայութիւնը թէ Ընթերցասիրութիւնը տարէ տարի կ'աւելնայ կ'սարածուի Հայ ժողովրդին մէջ, անժխտելի, ակներև կերպով կ'աճի, հակառակ նիւթական, երկրագործական, առևտրական անյաղողութեան տարիներուն որք պահ մը խարու յաղորդեր էին։ Փորձը ցոյց տուաւ թէ Ընթերցասիրութիւնը, մեր մէջ, ամենեւին հանմատական չէ նիւթական դիւրակեցութեան պայմաններուն։ Վ կարող ենք հաստատել թէ Արեւելքի վաճառականութեան աւելի քանուկ և զած չըլլաններուն մէջ ալ այսքան ընթերցասէր չէին մերայինք։ Այս մասին մեր գործնական փորձառութիւն հակառակ է կռվկասի Հայերուն փորձառութեան, որք միշտ կ'գանգատին հայերէն թերթերու չկարելացուելէն, հայերէն թերթերու անտուաղ վիճակէն, քաղաքերութեան անպոյութենէն, ժողովրդեան անտարբերութենէն, եւն։ Չենք կրնար ըսել թէ Արեւելեան Հայերուն մէջ ալ նախակրթարաններն ու միջնակարգ վարժարաններն ու Պետական Համալսարանները տարուէ տարի աւելի ուսեալ, աւելի ընթերցասէր սերունդ մը չեն արտադրեր։ Բայց Ռուսիոյ Հայոց մէջ կ'թուի թէ Ընթերցասիրութիւնն իր առաւելագոյն չափերէն կ'գանէ ռուսերէն թերթերուն ու հանդէսներուն մէջ, և հայերէն հրատարակութիւնք հոն համմատաբար երկրորդական կ'մնան ուսական մրցման քով։

Իմացական գերիվերութեան և գրական ճաշակի վափկութեան ու նրբութեան անյեղլի ապացոյց մը նկատուած է գանգատիլ հանապազ թէ մեր օրաթերթեր լոկ լուրի թերթեր են, որք չոր իրականութիւնով և հասարակ դէպքերով միայն կ'զբաղին, և իրենց յօդուած կամ տեսութիւն՝ թղթակցի վէմեր ու վարժապետի կռնիներ միայն կ'հրատարակեն։

Հաւ'րկ է յիշեցնել թէ Լրագրին առաջին և գլխաւոր պաշտօնն օրուան դէպքերով զբաղիլն է, ըլլայ լուրի ձեւով, ըլլայ յօդուածի։ Բայց ե'րբ, ո'ր չըլլանին մէջ, մեր Մամուլին հիմնադրէ աւելի հարուստ եղած է լինքնուրոյն արտադրութիւններով որք հասարակութեան գործնական չահերը կ'չօշափեն, կամ կարեւոր յայտնութիւններ կ'ընեն ժողովրդին ծանօթութեան ու հետաքրքրութեան պարագրին վրայ։ Մեր թերթերուն մէջ հիմա ոչ սակաւ կ'հանդիպինք խմբագրականներու, քաղաքական, մտտեսական, ընկերական, առևտրական տեսութիւններու որք Եւրոպական ո՛ և է թերթի մը մէջ ալ ախորժով պիտի կարդացուէին։ Բան մը որովհետեւ մե'րն է՝ զայն արհամարհելը կորովի գատողութեան գործ մը չէ։ Ջահսութեան ու Շովինիզմի հակառակ ծայրայեղութիւնն ալ ա'յդ է։ Այս մրնոյն Հայ թերթերուն հետ քով քովի, որոց նկարագիրն օրն օրին և ծայրէ ի ծայր գրուած յօրինուած են իրենց ձեւերէն և իրենց համար միայն, կ'տեսնուին ֆրանսերէն լայնածաւալ օրաթերթեր, որք ամենամեծ մասամբ Եւրոպական լրագրերու տառական ընդօրինակութիւն են, անաչխատ իւրացուցած և պարզապէս արտատպուած։ Մերինիներուն մէջ կ'տեսնէք յարատև չանքը՝ հետեւելու ո'չ միայն օրուան դէպքերուն, այլ եւ Քաղաքակրթութեան ընթացքին՝ իր այլազան երեւոյթներուն ներքև, ուսումնասիրելու օրուան գիտական, ճարտարական նորութիւնները, բացատրելու մտտեսական, ընկերական մեծ իրողութիւններն ու չարժումները, միեւնոյն ժամանակ սեւեռեալ ուշադրութիւն մը, լարուած հոգածութիւն մը ուղղելով ազգային հանրային կարգի պէտքերուն կամ թերութիւններուն վրայ, որչափ կ'ներեն գրողներուն գիտութիւն, քննութիւն ու զննութեան կարողութիւններն ու պատեհութիւնները։ Անշուշտ, հիմա չեն սպասիր այն քերթուածները, բանաստեղծութիւնները, ճառերը, հակաճառութիւնները, անձնական բանավիճութիւնները, նախատալից յարձակողականները, որք երբեմն Տո'ն քննադատներուն, Տո'ն զիտնականներուն, գանգատի մեծագոյն պատճառն էին Ազգային Լրագրութեան դէմ։ Բայց այդ աւելի կամ նուազ «զրական» պարտնակութիւններէն թափուր մնացած էջերն այսօր նուա'ղ կ'ծառայեն արդեօք ժողովրդին մտաւոր զարգացման՝ աւելի հասատուն պաշարի մը հայթայթման չատկանալնուն համար։ Եւ ազգային—ընկերային կեանքէ առնուած լինքնագիր վէպերու և բանասիրական, կենսագրական, քննադատական և այլ լուրջ ուսումնասիրութիւններու նուիրուած էջերը միեւ բաւական ապացոյց չե'ն հիմնուան

խմբագիրներուն բաղձանքին՝ զուտ իմացական գոհացումներ ալ տալու ընթերցողներուն, որչափ կ'ներեն օրական Մամլոյ սեփական պայմանները։

ԱԶԳ.— Ինչպէս Դ. Տարեշրջանին, նաեւ նոր Տարեշրջանին մէջ, պիտի գործեմք լրագրին առաքելութիւն ամէն անոնց որք նոր բաժնեգրին ամբողջովին կամ մասամբ ղրկելով նորոգած չըլլան իրենց բաժանորդագրութիւնը։ Այս մասին գացառութիւն չենք ըներ ո'չ ծանօթի ո'չ անծանօթի, և անգամ մ'ալ հրապարակաւ կ'ինդրենք որ երկեակ աղտարարութենէն հոգը թերթին առաքման գադարութիւն ո'չ ոք իրեն դէմ անվսասանութեան ցոյց մը նկատէ մեր կողմէ։ Ուր գործակալ չունինք, նոր բաժանորդ գրուիլ ուզողներ կրնան բաժնեգնոյն մէկ մասը միայն ղրկելով ալ գրուիլ ուզղակի, մնացածն յառաջիկային կարգադրելով, չնորհիւ մանաւանդ—բոլոր նորահաստատ պատուական գրութեան, որ այնքան պիտանացած է մանր գումարներու առաքումը։ Բայց ապառիկ բաժանորդ երբէք չենք ձգեր։

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՄԵՐ ՁԱՐԻՔԸ

Հրապարակի վրայ խնդիր եղեր է,—ի չգոյէ օրուան աւելի «հրատապ» խնդիրներու,—թէ ներելի՞ է միթէ որ երկու սեռէ Հայ երիտասարդութիւնն եկեղեցւոյ մէջ, կամ դուռ՝ եկեղեցւոյ բակին մէջ, սիրաբանութիւններ ընէ (flirt)։

Մէկ կողմը բացարձակ կ'գատապարտէ այս բանը, իբրև վերջին ծայր անբարոյականութեան, իբրև տոյժ նչան բարքերուն ապականութեան մեր մէջ։

Միւս կողմն օրինաւոր համարելով Սէրը, կ'յանձնարարէ աչք գոցել, կամ ներողամիտ ըլլալ, սիրոյ անմեղ արտայայտութիւններուն, որք կրնան յանգիլ ամուսնական օրհնեալ կնութեան։

Ո՞ր կողմն իրաւունք ունի։—Մեր կարծիքն հարցուցեր են։

«Անէքտօդ»ով մը սկսինք մեր պատասխանը, որ արդէն երկայն պիտի չըլլայ։—

Երկու կամ երիք չարաթ առաջ, ազէկ չենք յիշեր օրը, երբ ծովակալ Ֆիչերի տորմիղը չարուեցաւ Իզմիրի առվեր, հրաւիրեալ պատուաւոր ընտանիքներ ծովակալի զրահաւորին մէջ տրուած չքեղ երեկոյթին առաջնորդուեցան նաւատորմին մակոյկներովըմ'ոզը սովորականէն աւելի չարժուն ծփուն էր։ Մակոյկները չափազանց կ'տատանէին։ Փափկասուն Տիկիններէն, նազելի Օրիորդները, գոհարազարդ, թարմ արտզարդներու նուրբ ծալքերուն մէջ թաղուած կորսուած, ահարկ սար ձիւներ կ'արձակէին մերթ ընդ մերթ, տեսնելով որ մակոյկներն իրարու վրայ կուգային՝ ալի քերէն մղուած, ընդհարման երկիւղ տալով։

Անպիտոյի նաւավարներն էին որ կը թիավարէին, ու ծովակալին նաւը կը տանէին այս թանկագին որքան փափուկ բեռները։

Մովային ենթասպայ մը, ուզելով ապահովցնել այս վախկոտ հիւրերը, կամ հոգիները, զուարթ քրքիջով մը այս լակոնական «սրիչ»ն ուղղեց։

«Տիկնա'յք և Օրիո'րդք, վտանգը մակոյներուն հանդիպման մէջ չէ։ Վտանգն ակնարկներո'ւն հանդիպման մէջ է։»

Մե'ք ալ կ'ըսենք.— Վտանգն այս անմեղ սիրաբանութիւններուն մէջ չէ՝ Վտանգն այն մեծ կեղծիքին մէջ է որ կ'գործուի՝ Աստուծոյ տաճարը տարբեր նպատակի մը գործածելով։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՕԹԵՐ

Ազգ. Վարչութեան որոշումն որով Պանտրմա—Պալըքեսիրի Տեղապահը պաշտօնանկ ըրաւ, և Արմաչի Վանքին մէջ ապաշխարելու գատապարտեց «ամուսնութիւն մը լուծելուն և կրկնամուսնութեան հրաման տալուն համար», չատ ցաւ պատճառեր է Պանտրմայի մէջ, ուր Թաթոզլ Վրդ. ժողովրդականութիւն կ'վայելէ, և անոր իսպառ 120 տարագրութեամբ հանրագրութիւն մը պատրաստուեր է, Պատրիարքարանէն խնդրելու որ ներում չնորհուի իրմէ։ Տեղապահին, որուն ամուսնական խնդրոյն մէջ ըրած անօրինութիւնն արդէն ընդհանուր հատանութեան արժանացած էր Վիճակայնոց, որք գիտէին նոյն ամուսնական խնդրոյն պատգամները, անմեղ կողմին բացարձակ անմղութիւնը և միւս կողմին պախարակելի վիճակը։ Մեզ ալ գիմեր են, և մինչեւ իսկ տղայական ապտամալիք մը գրեր են որ հթէ Տեղապահին պատիժը չներուի, ամենքը մէկէն կաթոլիկ պիտի ըլլան։

Ի'նչ խղճալի վիճակ Թաթոզլ վարդապետին համար։ Ինք վանքը պիտի երթայ ապաշխարելու։ Ո'վ գիտէ, ինչ'ր պիտի քաչէ ապաշխարելու համար։ Հարկաւ, օրերով ծոմ պիտի կենայ, կամ աղուհաց միայն պիտի ճաշակէ, կամ առ առաւելն՝ չոր ընդեղէններ, առանց իւղի, առանց նոյն իսկ ձէթի եւ քացախի։ Քրձազգեաց չպիտի չըլլի գուցէ, բայց անշուշտ քարերուն վրայ ծնրադիր պիտի աղօթէ, Նոյմ'ի և առաջիկայ Դեկտ'ի ցուրտ և խոնաւ օդերով։ Իսկ անդին, իր ամուսնացուցած, իր երջանկացուցած նոր զոյգը պիտի չարունակէ իր անամպ երջանկութիւնը, իր չարաւնակ զուարճութեան բարեզարմ բարեկենդանութիւնը, տաքուկ անկնկի մը ծոցին մէջ պատպաքուած՝ օդին անբարենպաստութեանց դէմ։ Ի'նչ օրէնք, ի'նչ իրաւունք է այս։ Ուստի, կրօնական փաղաքի Գեր. անդամներն պահանջիր են որ մեզ համար ձեզ ծառայել, մեր տան պատուոյ տեղը նատցնել, և ձեր հրամանները ստանալ։

—Բայց փուճա', Բարունակ, այս քաղցր մտածումները հեռու կ'տանին մեզ։

Բարունակ երկրորդ անգամ համբուրելով հայրը, մեկնեցաւ, հոգեկան ծանր ապատուրեան ենթարկելով զայն։

Բախտանդիր Թադոն, որ կեանքին ամբողջ չըլլանն արատաւորած էր անխոտոլանելի գործերու պեպակութիւնով, այս նախկին մարգապանը՝ որ մանդունէ անդունդ գլորելով իրերք մարքին չէր անցուցած «բարի ըլլալ,» հիմայ զաւկին հետ ունեցած մտերմական տեսակցութենէն ազդուելով՝ կատարեալ պէս կ'զղջար անցեալին վրայ։ կ'զգար պէտքն առաքինի կեանքի մը, որուն սիրտը բացակայութիւնը չօշափելի կերպով կ'յայտնուէր իր անձին վրայ։

Բաղդատութիւնը կ'ընէր իր և զաւկին զգացումներուն, մտքովը կ'վերլուծէր Բարունակի տարը սէրը նշանածին նկատմամբ, աչքին առջև կը պատկերացնէր երկու սիրակցորդ անձերուն սպասող երջանկութիւնը։ Ցետոյ կ'վերադառնար իր յուշերուն։ Բաւ'ական մը իսկ չէր կրցած տալիլ զաւկին անմեղ կեանքը։ Կեղծիք, դարձուածք, նկատում, պատրանք, խուսափում, երկիւղ, տանջ եղած էին կեանքին ամբողջ զբաղումներն՝ աւելի կամ նուազ փոփոխութեամբ։

Մինչեւ իսկ երկրորդ ամուսնութիւնը կեղծիքի վրայ հիմնուած էր կատարելապէս. ո'չ մնար կնոջը կ'տամանելի ոչինչ, կ'ուզէք իբրև աստուածապատկան նկատեցէք գործը, կ'ուզէք իբրև ընկերական։

Արդ, երբ երկու անձերու հանդիպման, տեսակցութեան, ծանօթութեան համար այնքան օրինաւոր պատեհութիւններ և պարզերես միջոցներ կան մեր հիմնական ընկերային կարգ ու սարքերուն մէջ, ևկեղեցասիրութիւնը, բարեպաշտութիւնը, այսքան աչխատային բանի մը պատրուակ բռնելը կեղծիք մ'է, և իրրև կեղծիք խորչելի է, պախարակելի է, ո'չ երիկ—մարդու վհատնմութեան, վհատութեան, տապետական ոգիին կ'վաչէ, ո'չ ալ գեղցիկ սեռին արժանապատուութեան, ազնուութեան և զգացմանց փափկութեան։

Հայուն արեւելեան լնաչիր լըրջութիւնն ու ծանրութիւնը մանաւանդ, Հայ կնոջ բնատուր ամօթխածութիւնն ու պարկեչտութիւնը մանաւանդ պէտք է խորչին այսքան ծիծաղելի կեղծիք մը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՆՕԹԵՐ

Ազգ. Վարչութեան որոշումն որով Պանտրմա—Պալըքեսիրի Տեղապահը պաշտօնանկ ըրաւ, և Արմաչի Վանքին մէջ ապաշխարելու գատապարտեց «ամուսնութիւն մը լուծելուն և կրկնամուսնութեան հրաման տալուն համար», չատ ցաւ պատճառեր է Պանտրմայի մէջ, ուր Թաթոզլ Վրդ. ժողովրդականութիւն կ'վայելէ, և անոր իսպառ 120 տարագրութեամբ հանրագրութիւն մը պատրաստուեր է, Պատրիարքարանէն խնդրելու որ ներում չնորհուի իրմէ։ Տեղապահին, որուն ամուսնական խնդրոյն մէջ ըրած անօրինութիւնն արդէն ընդհանուր հատանութեան արժանացած էր Վիճակայնոց, որք գիտէին նոյն ամուսնական խնդրոյն պատգամները, անմեղ կողմին բացարձակ անմղութիւնը և միւս կողմին պախարակելի վիճակը։ Մեզ ալ գիմեր են, և մինչեւ իսկ տղայական ապտամալիք մը գրեր են որ հթէ Տեղապահին պատիժը չներուի, ամենքը մէկէն կաթոլիկ պիտի ըլլան։

Ի'նչ խղճալի վիճակ Թաթոզլ վարդապետին համար։ Ինք վանքը պիտի երթայ ապաշխարելու։ Ո'վ գիտէ, ինչ'ր պիտի քաչէ ապաշխարելու համար։ Հարկաւ, օրերով ծոմ պիտի կենայ, կամ աղուհաց միայն պիտի ճաշակէ, կամ առ առաւելն՝ չոր ընդեղէններ, առանց իւղի, առանց նոյն իսկ ձէթի եւ քացախի։ Քրձազգեաց չպիտի չըլլի գուցէ, բայց անշուշտ քարերուն վրայ ծնրադիր պիտի աղօթէ, Նոյմ'ի և առաջիկայ Դեկտ'ի ցուրտ և խոնաւ օդերով։ Իսկ անդին, իր ամուսնացուցած, իր երջանկացուցած նոր զոյգը պիտի չարունակէ իր անամպ երջանկութիւնը, իր չարաւնակ զուարճութեան բարեզարմ բարեկենդանութիւնը, տաքուկ անկնկի մը ծոցին մէջ պատպաքուած՝ օդին անբարենպաստութեանց դէմ։ Ի'նչ օրէնք, ի'նչ իրաւունք է այս։ Ուստի, կրօնական փաղաքի Գեր. անդամներն պահանջիր են որ

—Բան մը պիտի հարցնեմ քեզ, զաւա'կս, ըսաւ, վտահ եմ որ ճշմարտութիւնը պիտի չծածկես ինձմէ... քանի՞ ես Սիրանույշի որ քու հայրդ եմ ես։

Առանց հոգեկան վհատութեան տակ տալ, առիթէն յետոյ մարդն իսկ պիտի չդիմանէր, ո'ւր մնաց Բարունակի նման անբիծ հոգի մը, որ չարագունելով,

=Ներէ' անգամանապահութեանս, հա'յր, ըսաւ, Սիրանույշի նկատմամբ տածած սիրոյս սաստկութենէն ստիպեց զիս ընել այս պատաւարիր խոստովանութիւնը։ Առանց ձեր զաւակն ըլլալու ինչպէս պիտի համարձակէի Սմբատի հետ մրցելու։ Որչափ ալ պատիարակուած ըլլայի, պարզապէս յիմար պիտի կարծէին զիս, երբ իբրև պարզ հաւասակ մը «քամերօն»իս՝ կամարիանի աղջիկն ուզել յանդգնէի։

—Իրաւունք ունիս, զաւակս։

=Մնաց որ Սիրանույշի համար ալ ինձ չափ նուիրական է ամէն գաղանիք որ մեր բնտանեաց կ'վերաբերի։

—Դիտեմ որ այնպէս է։ Տղայ հապաղկեն կ'ճանչնամ Սիրանույշը, հիացած եմ անոր կատարելութիւններուն վրայ և ուրախ եմ որ քու չնորհիւդ ան ալ զաւակս կ'դառնայ, այսօրուընէ սկսեալ։ Իմ ճշմարիտ տունս քո'ւ տունդ պիտի ըլլայ ձեր ամուսնութենէն վերջ, մերթ ընդ մերթ պիտի այցելեմ ձեզ և հոն պիտի գանեմ ընտանեկան հանգիստը, որուն, ուա'ղ, երբեք չարժանացայ ամուսնական ամբողջ կեանքս մէջ։

=Ի'նչ երջանկութիւն պիտի ըլլայ

իմ համար ձեզ ծառայել, մեր տան պատուոյ տեղը նատցնել, և ձեր հրամանները ստանալ։

—Բայց փուճա', Բարունակ, այս քաղցր մտածումները հեռու կ'տանին մեզ։

Բարունակ երկրորդ անգամ համբուրելով հայրը, մեկնեցաւ, հոգեկան ծանր ապատուրեան ենթարկելով զայն։

Բախտանդիր Թադոն, որ կեանքին ամբողջ չըլլանն արատաւորած էր անխոտոլանելի գործերու պեպակութիւնով, այս նախկին մարգապանը՝ որ մանդունէ անդունդ գլորելով իրերք մարքին չէր անցուցած «բարի ըլլալ,» հիմայ զաւկին հետ ունեցած մտերմական տեսակցութենէն ազդուելով՝ կատարեալ պէս կ'զղջար անցեալին վրայ։ կ'զգար պէտքն առաքինի կեանքի մը, որուն սիրտը բացակայութիւնը չօշափելի կերպով կ'յայտնուէր իր անձին վրայ։

Բաղդատութիւնը կ'ընէր իր և զաւակին զգացումներուն, մտքովը կ'վերլուծէր Բարունակի տարը սէրը նշանածին նկատմամբ, աչքին առջև կը պատկերացնէր երկու սիրակցորդ անձերուն սպասող երջանկութիւնը։ Ցետոյ կ'վերադառնար իր յուշերուն։ Բաւ'ական մը իսկ չէր կրցած տալիլ զաւկին անմեղ կեանքը։ Կեղծիք, դարձուածք, նկատում, պատրանք, խուսափում, երկիւղ, տանջ եղած էին կեանքին ամբողջ զբաղումներն՝ աւելի կամ նուազ փոփոխութեամբ։

Մինչեւ իսկ երկրորդ ամուսնութիւնը կեղծիքի վրայ հիմնուած էր կատարելապէս. ո'չ մնար կնոջը կ'տամանելի ոչինչ, կ'ուզէք իբրև աստուածապատկան նկատեցէք գործը, կ'ուզէք իբրև ընկերական։

Արդ, երբ երկու անձերու հանդիպման, տեսակցութեան, ծանօթութեան համար այնքան օրինաւոր պատեհութիւններ և պարզերես միջոցներ կան մեր հիմնական ընկերային կարգ ու սարքերուն մէջ, ևկեղեցասիրութիւնը, բարեպաշտութիւնը, այսքան աչխատային բանի մը պատրուակ բռնելը կեղծիք մ'է, և իրրև կեղծիք խորչելի է, պախարակելի է, ո'չ երիկ—մարդու վհատնմութեան, վհատութեան, տապետական ոգիին կ'վաչէ, ո'չ ալ գեղցիկ սեռին արժանապատուութեան, ազնուութեան և զգացմանց փափկութեան։

Հայուն արեւելեան լնաչիր լըրջութիւնն ու ծանրութիւնը մանաւանդ, Հայ կնոջ բնատուր ամօթխածութիւնն ու պարկեչտութիւնը մանաւանդ պէտք է խորչին այսքան ծիծաղելի կեղծիք մը։

իմն ամիս առաջ կ'ըսուած այս նոր միութենն ալ չհզուալ նկատուի, բայց Ս. Պատրիարքը դէմ դրեր է, և ի վերջոյ որոշուեր է Ս. Հայրապետին տեսրիութեան ներկայացնել խնդրոյն այս մասը թէ երկրորդ ամուսնութիւնն իբրև օրինաւոր պէ՞տք է պահուի։

Իրրև սկզբունքի խնդիր, թաթոզլ վրդ. մի ըրածը կատարելապէս ճիշդ էր։ Ժամանակին պատմեցինք դէպքը, և. խղճի տէր Ս.ազիզեան մը, որ կանխահաս կարծիքներով նախապաշարուած չէ, տարեր տեսութիւն մը պիտի չկրնար ընել։ Բայց վարչական կարգապահութեան մէջ, ձեւերն յարգելու կանոն մ'ալ կայ։ Թաթոզլ Վրդ. ձեւերուն դէմ մեղանչեց, առանց Պատրիարքարանի հաճութիւնն առնելու գործելով, և մինչեւ իսկ Պատրիարքարանի կողմէ նախապէս որոշած որոշում մը անտեսելով։ Հետեւապէս, պէտք է որ Թաթոզլ Վրդ. պատիժ մը քաշէ, գոնէ ձեւի համար։ կ'ըսենք «ձեւի համար», զի Կրօնական Ժողովն աղէկ գիտէ որ շատ աւելի յանցաւոր եկեղեցական-ներ անպատիժ կ'մնացուին, և եկեղեցական կամ վարչական օրէնքին բոլոր խստութիւնը վերապահել մի միայն ձեւական յանցանքներու՝ փարիսեցիութեան վերջին աստիճանը պիտի ըլլար։ Ուստի, վարչական կարգապահութիւնն յարգելու համար, պէտք է որ Թաթոզլ Վ. եղնէ երթայ Արմաչ։ Պէտք է ձեւերը փրկել, ներկայիս մէջ։ Իսկ ապագային մէջ, ապահով ենք որ Թաթոզլ Վրդ., իր վայելած ժողովրդականութեամբ, օր մը նոյն այն Վիճակին Առաջնորդ պիտի կրնայ ընտրուիլ։ Այն ատեն ալ կարգը կրօնական Ժողովին պիտի գայ՝ ընտրող ժողովներուն քաչէին առջեւ խոնարհելու։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

ԻՆՉ Կ'ԱՆՑՆԻ Կ'ԴԱՌՆԱՅ

Երէկի (Կիրակի օրուան) Հեռագիրներուն նայելով, Անգլիա որոշեր է չքաղքել Թինն—Զինի մօտ Բէյճօ գեաին ձախ կողմի գաւառին Ռուսիոյ կողմէ գրաւման դէմ. «որովհետեւ այս գրաւումի վնասուորական հանգամանք ունեցող առժամանակեայ գործողութիւն մ'է լոկ»(*)։ Բայց գրաւման լուրն աւելի որոշ էը, քանի որ Ռուսիա կը յայտարարէր թէ «երկրակալութեան իմ «գաւառը սիրած է այն գաւառին, ուր «կարեւորութիւն պիտի տայ անհատա-«կան օրինաւոր կալւածագրերուն մի-«այն, որք պէտք է Ռուս իշխանու-«թեանց ներկայացուին անյապաղ։ Ա-«նոյնպէս գուրս սփիւկանութեան ո եւ «է իրաւունք չի ճանչնար Ռու-«սիա։»—Եթէ այս յայտարարութիւն իրօք եղած էը, Անգլիա-Գերման Պայմանագրին հղակատար Գ. Յօդուածին համաձայնած պարագան չատ լաւ կած կ'ըլլայ. այն է՝ Տէրութեանց միոյն կողմէ առանձին գրաւումը Զինու հողին ո՛ և է մէկ մասին, որ ատեն կրէր և ոչ ալ կ'ինը կ'ուզէր իր երեսը սեռնել, թէեւ առ երեսս իրարու սէր կ'ցուցնէին երեւոյթները փրկելու համար. վերջապէս կեղծիք ամէն բանի մէջ...։

Նոր հառաչ մը քաչեց մրլիմաստէրն ու կեանքին զղուած, դառնացած գըրնաց գրասեղանին գլուխն անցաւ սիրած գործերուն զբաղելու և վիչտը մոռնալու համար։

ԺԳ.

Երբ այս դէպքերը տեղի կ'ունենային Կանթեղհանները ընդհանուին մէջ, փռանսական չոգենաւը մայրաքաղաքս կ'բերէր ճշմարիտ Բօլշևի ծնողքը, Մ. Լ. սինացի մեծահարուստ վաճառական Օուլամոօ Թէոմասեանն ու տիկնոջը, զորս դիմաւորելու համար չոգենաւը փութացած էր Տքթ. Հրանտ, իր հետ ունենալով Բօլշևը։

Երկու տիկիններն ի զուր կ'փնտռէին իրենց զաւակը, չոգենաւին սրահը խռնուղ ուղեւորներուն մէջ. առաջին անգամ Բօլշև տեսած զանոնք ու փղձկած սրտով նետուեցաւ մօրը բազուկներուն մէջ։

—Զաւա'կս, գուշդ որդեկորոյս մայրը, թիւերուն մէջ սեղմելով մանկամարդ աղջիկը, կորսուած զաւա'կս։

Թէպետեւ ևս միացուց իր արցունքները՝ կնոջն ու աղջկանը խանգաղատանքներուն, և պահ մը իրարու փարած մնացին, լուռ ու արտակեզ հծծիւններով։

(Շար.)

Անգլիա և Գերմանիա պիտի խորհրդակցէին թէ «իրենք ի՛նչ պէտք է ընեն ի պաշտպանութիւն իրենց շահերուն»։ Այն ժամանակ հարկ չի մնար նաև «բողոքելու» Ռուսիոյ ընթացքին դէմ։ Ուստի, Անգլիոյ կողմէ չբողոքելը չի ցուցներ թէ Ռուսիա իրօք խոստացած չէ Չինական հողին մէկ աղուոր պատառը, իր Մանչուրիական որոշ պատառէն ալ անդին, բուն իսկ Դեղին Ծովուն և Բեքինի միջեւը տեղ մը բանուկ վաճառականութեան։

Գալով երէկի Չինական լուրերուն մասին, յայտնի է թէ չորաթն երկու որոշ շրջանի կ'բաժնուի սովորաբար։

Առաջին շրջանին մէջ կ'ծանուցուի թէ 1. Խնամակալուհին հիւանդ է, կամ մեռած է. 2. Կայսրը Բեքին կը դառնայ. 3. Խաղաղութիւնը կ'ստորագրուի. 4. Կափամարտիկները կ'գլխատուին։

Երկրորդ շրջանին մէջ ո՛չ նուազ հաստատապէս կ'ծանուցուի թէ 1. Խնամակալուհին ողջ առողջ է. 2. Կայսրը Բեքին չի գար, աւելի հեռուն կ'երթայ. 3. Հաշտութեան բանակցութիւնք խռովուած են. 4. Նոր կոտորածներ կ'պատրաստուին աւելի սաստիկ տեսակէն։

Երէկ, կիրակի, Չինական Քրոնիկոնին խառն կամ խառնակ շրջանին մէջ էինք։ «ՎԼԱՏԻՎՈՍԴՈՔ, 10 Նոյմ. —Կ'ծանուցուի թէ Խնամակալ—կայսրուհին մեռած է։ ՇԱՆԿԱՅ, 9 Նոյմ.—Ըստ Չինական Պաշտօնական լուրերուն, Արքունիքն հրամայած է կարգի դնել Սէ—Զուանի նահանգին մէջ Չէնկդոնի Պալատը, ուր պիտի բնակի կայսրը։ ԼՈՆՏՈՆ, 10 Նոյմ. Դաշնակից զօրքերը զարկին կափամարտիկները Բոադինկֆուի մօտ։ Արքունիքը մեկնեցաւ դէպ ի Սէ—Զուան։»

Այսինքն՝ մէջտեղ չկայ ո՛չ Խնամակալուհին, ո՛չ ալ Բեքին դարձող Արքունիքը, յորմէ կրնայ մակաբերուիլ թէ գործերը կարգին են (՛), և Հաշտութիւնն ալ Չինական կողմէն առաջ պիտի կրնայ կնքուիլ (՛)։

Գերման լրագիրներ ծանուցեր են վերստին թէ Ռուսիոյ, Ֆրանսայի, Մ. Նահանգաց և Ճափոնի միջեւ «Քաղաքական համաձայնութիւն» մը կայ Չինու համար։ Եւ ահա՛ ուրիշ «Համաձայնութիւն» մ'ալ՝ համաձայնութիւններու այս անվերջ շարքին մէջ՝ Չինու մասին.—«Ֆրանսա և Ռուսիա համաձայնեցան որ Հաշտութեան Նախաշաւիղներուն մէջ չդնեն անգլիական պայմանը թէ Չինու հետ եղած առեւտրական դաշնագիրները վերաքննուին, ինչպէս նաև ամերիկեան պայմանը թէ Չինու խառնակ նահանգներուն մէջ գործի վրայ գտնուած պաշտօնատարները փոխուին։»—Բայց քանի որ Ռուսիա և Ֆրանսա կ'մերժեն Ամերիկայի պահանջած ամէնէն տղաք պայմաններէն մէկը, ինչպէս կարելի է ըսել թէ Ամերիկայի հետ «Քաղաքական համաձայնութեան» մը մէջ են։

*** Չինաստանէն դուրս, օրուան երկու գլխաւոր դէպքերն են՝ Ֆրանսական Դահլիճին յաղթանակն Երեսփոխանական Ժողովին առաջին և մեծ պայքարին մէջ, և ստուարութիւնն այն մեծամասնութեան որով վերընտրուեցաւ Մր. Մաքինլի։

Այս վերջին դէպքին կարեւորութիւնն յայնժ կ'կայանայ որ կ'ցուցնէ թէ ամերիկեան ժողովրդեան ստուար մեծամասնութիւնն համոզուած է «Կայսերական» կամ «Ծաւալական» աշխարհաքաղաքութեան պիտանութեան Մ. Նահանգներուն համար։ Ուրեմն, Մր. Մաքինլիի օրով մլուած և շահուած Սպանիական Պատերազմը քաղաքական նոր և որոշ դաս մը եղած է ամերիկեան ազգին համար։

Մ. Վալտէք Ռուսօ իր ընկերվարական հակառակորդներուն յաղթեց, բայց Կաթոլիկ Վանական Միաբանութիւններուն գործունէութիւնն օրինական նորանոր միջոցներով սեղմելու, կրճատելու խոստումովը միայն։ Այս խոստման գործադրութիւնն իսկ կ'սպառնայ սակայն Ներքին նոր վէճեր բանալ։ Մնաց որ, եթէ խօսքը Ֆրանսայի Երեսփոխանական Ժողովին վրայ է, իր այսօրուան վստահութեան քուէն, երբ այնքան քաշքշուքներէ ետքն այնքան յարափոփոխ պայմաններու մէջ կը տրուի, բացարձակ վստահութիւն մը չի կրնար ըլլալ վաղուան համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՔ

Ի՞ՆՉ Կ'ԸՆԵՆ ԲԵՔԻՆԻ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐԸ.—Շաբաթն երկու անգամ նիստ կ'գումարեն։ Շատ ծանր կ'շարժին։ Ամէն առաջարկութիւն և բարեփոխում կ'հեռագրեն իրենց կառավարութեանց, և մինչև որ պատասխան գայ, ժամանակն ալ կ'անցնի։ Արդէն յայտնի է թէ ի՛նչ տեսակ համաձայնութիւն կայ եւրոպական Տէրութեանց մէջ։ Վերջին դեսպանախորհուրդին մէջ, անգլ. դեսպանն առաջարկեց որ Չինաստան պարտաւորուի վաճառականութեան աւելի լայն բանալ գետերը, արգելքներ վերցնել և Չինու առեւտրական դաշնագրութիւնները դարձեալ աչքէ անցընել նոր դիւրութիւններ ձեռք բերելու համար։ Ֆրանսական դեսպան Մ. Բիշօն իր վերջին հրահանգներէն կ'սպասէր հեռագիր, բայց դեռ եռանդով չի կրնար մասնակցիլ դեսպանական գումարումներուն։

ԵՕԲՈՀԱՄԱՅԷՆ կ'հեռագրեն ռուս Նովոյէ Վրեմյայի թէ Ճափոնցի զօրքերուն Դիէնձինի, Դունկչաւի և Բեքինի մէջ գրաւած արծաթ դրամներուն քանակութիւնն է 33 միլիոն եէն (ճափոնական փ.)։ Ճափոնցիք իրենց հաշուոյն գրաւեր են նաև 185 չինական թնդանօթ, 100 չինական մաւզէն և մէկ շոգենաւ։ Առաջին անգամ Ճափոնցիք գրաւեր են ի Բեքին Չինու ելմտական կամ գանձային պաշտօնատանը, և թէ անոր հարուստ նկուղներն ըստ ամենայնի մաքրելէն վերջ, չոր չենքին պաշտպանութեան հոգն ալ յանձներ են Ռուսերուն։

ՉԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՔ. —Անգլիացի զօրավար Բէյմըրէ հեռագրէ.—«Վանկ—Քիա—Դօ համայ, առավարչին պաշտօնատան մէջէն ձեռք անցուած թուղթերէն իմանալով որ Վէն—Նկան—Հզիէնի բնակիչք ամէն աջակցութիւն ըրեր են Կափամարտիկներուն, հարկ դատեցի խորին տպաւորութիւն մը ձգել մտքերուն վրայ։ Ըստ այսմ, հիւսիս—արեւելեան և հիւսիս—արեւմտեան մարտկոցներն և քաղաքին հիւսիսային մասը կործանեցի։ Այս առաւօտ (Նոյ. 5) ալ հրդեհով հիմնայատակ ըրի Կափամարտիկներուն Լիու—Հօ—Չէն ամուր գիւղը, ուր կային մեծաքանակ զէնք, ռազմամթերք և դրօշ։ Կափամարտիկները մեր գալէն առաջ առեր քալեր էին, իմանալով մեր գործողութեանց նպատակը։ Բնիկ քրիստոնեայք կ'յայտարարեն թէ Կափամարտիկներուն այս ամուր գիւղին կործանումը լաւ տպաւորութիւն պիտի ընէ և պիտի ապահովէ իրենց կեանքն ու ստացուածքը։

ՄԱՐԷՇԱԼ ՎԱԼՏԷՐԶԷ հրամայած է Ի—Զաւի լեռներէն առաջ քալել և բանալ այն կիրճերը, որք ուղղակի Դայ—Եուէն—Ֆու կ'տանին։ Այս կերպով Սի—Նկան—Ֆու գտնուող արքունիքը պիտի չկրնայ ուտելիք կամ ռազմամթերք հայթայթել հիւսիսէն։ Եանկցէի հովտէն դէպ ի Սի—Նկան—Ֆու ջրի ճամբաներն ալ պիտի բռնուին։ Շանկայ գտնուող Եւրոպացւոց կարծիքն այն է թէ Չինաստան հաշտութեան համար ըրած թախանձանքներուն մէջ կեղծ է. բանի ոյժը միայն կրնայ պարտաւորել զայն լրջօրէն հաշտութեան սկսիլ։

ԻՇԽԱՆ ԴՈՒԱՆ տակաւին կ'վարէ Չինու կառավարութեան գործերը, հակառակ վերջին հրովարտակներուն, որք անոր պատժուիլը կ'ծանուցանէին։ Դունկ—Ֆու—Սիանկի բանակն ալ ամէն օր Չինու արքունիքէն կ'ընդունի դրամ, զէնք և ուտելիք։

ՀԱՐԱՒ ԱՓՐԻԿԷԻ հիւանդանոցներուն քննիչ յանձնաժողովն աւարտեց իր աշխատութիւնները, լսելով վկայութիւնը Տիկին Ռիչարտ Չէմպըլէնի որ գաղթային նախարարին հետ ազգականութիւն չունի բնաւ։ Տիկինը, որ 1899 Նոյ.էն մինչև 1900 Օգոստ. Հարաւ Ափրիկէ կ'գտնուէր, ժամանակին մեծ մասն անցուց ի Բարկլայ, ուր մօտէն տեսաւ հիւանդանոցներու մէջ կատարուած բժշկական ծառայութիւնները։ Այցելած է նաև Մէֆքինկի, Վինպըրկի և Ռոնտէպօշի հիւանդանոցները։ Քննիչ յանձնաժողովին ներկայանալով, որուն կ'նախագահէր Լորտ դատաւորապետ Ռօմըր, Տիկին Չէմպըլէն մեծ ոգեւորութեամբ պատմեց այն տեսարաններն որոց ներկայ գտնուած էր։ Այս վկայութիւն, որ յաճախակի կ'ընդմիջուէր, բուռն վէճի մը տեղի տուաւ Նախագահին հետ։

Տիկին Չէմպըլէն.—Ամէն բան զարհուրելի անկարգութեան մէջ էր։ Կազմակերպութիւն չկար, բան մը չկար։ Ղրկուած հիւանդներն ու վիրաւորներ ժամերով կայարանը կ'սպասէին, որպէս զի հիւանդապահներ գան առնեն զիրենք։ Պատգարակ չը կար, պնակ չկար, գաւաթ չկար, տաք ջուրի սափոր չկար, բարձ չկար, խոհանոցի և այլն սպասներ չկային։

Նախագահ.—Գտնուածներն ըսէք, աւելի կարճ կ'ըլլայ։

Տկն. Չէմպըլէն.—Դեղ կար միայն։

Նախ.—Առաջին անգամ կ'լսենք ասիկա։

Տ. Չէմ.—Սակայն այս է ճշմարտութիւնը։ Հիւանդանոցները աղտոտ էին բոլորովին։ Ոջիլը կ'վխտար։

Նախ.—Ատով ի՞նչ ըսել կ'ուզէք։

Տ. Չէմ. (համբերութիւնը հատած)—Ս՛ա մեր գիտցած ոջիլն ըսել կ'ուզեմ..., կ'երեւի թէ դուք բան չէք հասկնար հիւանդանոցներուն մասին։

Նախ.—Կ'վստահեցնեմ զձեզ թէ հիմա որ յանձնաժողովին աշխատութիւնք աւարտելու վրայ են, կ'սկսիմ հասկնալ։

Տ. Չէմ.—Հիւանդապահները շատ անգամ հիւանդներուն գինին կ'խմէին։ Կարգապահութիւնը շատ թոյլ էր։ Ի Վինպըրկ աչքովս տեսայ որ սկսան վերցնել անկողինի մը վերմակներն ու սաւանները, որոց մէջ պառկողն ողնայ բորբոքումէ մեռած էր, պարզապէս պաղ ջուրով քամեցին զանոնք, և առանց ապախտելու պիտի դնէին ուրիշ անկողնի մը վրայ, եթէ չհառաչէի։ Կերակուրները գէշ եփուած էին, ժամանակին չէին բերուեր։ Հիւանդանոցներն երբեք քննութեան չէին առնուեր։

Նախ.—Ի՞նչպէս, յատուկ մարդիկ չէի՞ն այցելեր։

Տ. Չէմ.—Եթէ այցելէին իսկ, առաջուընէ իմաց կ'տրուէր, և այն ատեն զգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնուէին։

Անդամներէն մէկը.—Մեր ամբաստանութիւն մ'է այս։

Տ. Չէմ.—Գիտեմ։ Բայց ի՞նչ։ Կը կարծէք թէ ձեր այցելութեան առթիւ ևս զգուշական միջոցներ ձեռք չառնուեցա՞ն կանխաւ։ Հիւանդանոցներուն հսկողի կամ վարիչի պաշտօն ունեցող բժիշկներ տեսայ որք միշտ գինով էին։ Տեսայ մանաւանդ բժիշկ մը գինով, որուն յանձնուած էր ամբողջ փոխադրանաւի մը հոգը։

Նախ. — Փոխադրանաւի վրայ մի՛ խօսիք։ Ձեր գիտցածն ըսէ՛ք միայն։ Մի՛ մոռնաք որ քննութեան սկիզբը չենք, այլ վերջը։ Ձեր կարծածէն աւելին գիտենք մեք,

Տ. Չէմ.—Ակնարկած բժիշկիս յանձնուած էր հիւանդներու կառավարի մը հոգը, և Լորտ Լէնստաունի ինձ գրած մէկ նամակին մէջ, խոստովանեցաւ զայն։

Նախ.—Լորտ Լէնստաունի վրայ մի՛ խօսիք։ Տեսածնիդ ըսէք միայն։

Տ. Չէմ.—Բայց ճիշդ տեսածներս կ'ըսեմ։ Երբ այդ բժիշկն հիւանդանոցէն ճամբեցին գինովութեան համար, անոր յանձնեցին կառավարի մը հոգը։

Նախ.—Անունը գրեցէք։

Տ. Չէմ.—Անուն տալ չեմ ուզեր։

Նախ.—Ձեզ չըսեր որ անունը տաք, այլ գրէք։ (Տիկին Չէմպըլէն կտոր մը թուղթի վրայ անուն մը գրեց և նախագահին տուաւ։)

Նախ.—Անուն մը միայն կայ հոս։

Տ. Չէմ.—Այդ անունը միայն կրնամ տալ ձեզ, բայց կրնամ նաև երկու փոխադրանաւերու անունները տալ Օրանժ և Սէնթէէ, որոնց մէջ կը գտնուէին երկու բժիշկներ, անոնք ալ շարունակ գինով։ Բայց չեմ ըմբռներ թէ ինչո՞ւ զիս կ'ընդմիջէք այսպէս շարունակ։ Ես ամբաստանող չեմ, վկայ եմ։ Դուք ընդհակառակն դատաւոր ըլլալու երեւոյթը չունիք, այլ փաստաբանի երեւոյթ ունիք։

Նախ. (ժպտելով).— Աղէ՛, աղէ՛, Տիկին Չէմպըլէն, մի՛ բարկանաք և տեսածնիդ ըսէք։

Ասոր վրայ, առանց այլ ևս ընդմիջուելու, Տիկին Չէմպըլէն ճշգրիտ մանրամասնութիւններ տուաւ Վինպըրկի և Ուսսդօքի հիւանդանոցներուն վրայ։ Յայտարարեց թէ Վինպըրկի հիւանդանոցին մէջ երիտասարդ սպայ մը տեսաւ որ խելագարած էր, և սակայն միւս հիւանդներուն հետ հասարակաց սրահին մէջ դրած էին զայն, մինչև որ օր մը աթոռ մը նետեց հիւանդապահի մը գլխուն, և զայն գրեթէ սպաննեց։ Այն ատեն միայն մեկուսացուցին զայն։ Գալով Ուսսդօքի հիւանդանոցին, Տիկին Չէմպըլէն «ահռելի, սարսափելի էր անիկա», ըսաւ։ Ի վերջոյ յայտարարեց թէ քաղաքային բժիշկները զինուորական բժիշկներէն շատ աւելի աղէկ էին։ Երբ Տիկին Չէմպըլէն վկայութիւնն աւարտեց, դատաւորապետ Ռօմըր հրապարակաւ ծանոյց թէ քննիչ յանձնաժողովն այսօր աւարտած էր աշխատութիւնը, թէ այլ ևս ուրիշ վկայութիւն պիտի չընդունի, և թէ պիտի սկսի խմբագրել իր տեղեկագիրը։

ՆԱԽԱՏԻՆՔ ԱՆԳԼ. ԴՐՕՇԻՆ ԴԷՄ. — Պօէրք դարձեալ գրաւելով Զիֆըքսպըրկ, թալլեցին մասնաւորներու տուները, և անգլիական դրօշը վար առնելով բզիկ բզիկ ըրին և կտոր ուտնքներն ալ ձիերուն պոչերուն կապեցին։ Բօզաքին գլխաւոր վաճառականներէն միոյն ձեռբակալելով պօէրական բանակատեղը տարին պատերազմական ատեանի մը առջև դատելու համար։ Թղթատարական պաշտօնեայ մը ևս բանտարկեցին, քանի մը բնիկներ հրացանի բռնեցին։ Պօէրք պայթեցուցին Անգլիացւոց ձգած լիտիդ ռումբերը, որոց կտորուանքները կ'իյնային փողոցներուն մէջ։

ՊԱՋՈՒԻՕՊԷՆՍՏԻ սահմանագլխին մօտ պօէրական ոյժերն երթալով կ'ըստուարանան։ 1400 պօէրներու զօրախումբ մը Լէտիպըրանտի կ'մօտենայ։

ՇՓԷՅՆ ԵՒ ՊՕԷՐՔ.—Լորտ Ռոպէրդս հեռագրէ Եօհաննէսպըրկէ.—«Շդէյն իր հայրենակիցները կ'քաջալերէ անդրս կռուը մղելու, պօէրական յաղթութեանց վրայ սուտ պատմութիւններ կ'տարածէ։ Ճառի մը մէջ, զոր Հոկտ. 22ին արտասանեց Պօէր զօրավար Տըլարէյի զօրախումբին, ըսաւ թէ Տէվէդ բռնած է երկաթուղւոյ կամուրջ ի Նորվալսփոնդ, թէ 5,000 Հոլանտացիք ոտք ելեր են ի Բարկլայ, թէ Մր. Քրիւկէր Եւրոպա գացած է միջամտութեան մը համար, որուն մէջ եթէ չյաջողի, Թրանսվալ պիտի ծախուի ամենէն աւելի սուղ գնողին։»

—Շդէյնի երէց եղբայր Մարդինուս Շդէյն Նոյ. 2ին յանկարծամահ եղաւ ի Սըրրինկֆոնդայն, երբ Բորդ Էլիզաբէթ կ'երթար։

—Պլէօմֆօնդայնի զինուորական կառավարչին հրամանաւ Թրանսվալեան դրամն սկսած է դարձեալ բանիլ։ Օրանժի Անկախ Պետութեան Ազգային Պանքան ալ յսունհետև պիտի կոչուի Օրանժ Գետի Գաղթականութեան Պանքան։

ՀԱՐԻՒՐ ՏԱՐԻ ԱՌԱՋՈՒԱՆ ՊՕԷՐԸ.—Ուօրսդըր Հէըլտ, ճիշդ ասկէց հարիւր տարի առաջ հետեւեալը կ'գրէր. —«Կ'իմանանք թէ անգլ. կառավարութիւնը Բարկլայի նահանգին մէջ բաւական Պօէրներ իբրեւ զինուոր պիտի գործածէ։ Պօէրք («Պուրերը» կը գրէին անգլ. թերթերն ասկէց առաջ) տոկուն ցեղ մ'են, որք մեր գլխաւոր գաղթավայրերէն 220 մղոն ներսերը կ'բնակին, և հլու և կամակատար մարդիկ են, և կ'յուսացուի որ անոնք մեծապէս օգտակար պիտի ըլլան։» Հարիւր տարի առաջ այս տողերը կարդացողներն ի՞նչ պիտի ըսէին, եթէ կարենային այսօրուան անգլ. թերթերն ալ կարդալ։

ՊՕԷՐ ՏԻԿՆԱՅՔ ԵՒ ԱՆԳԼ. ՍՊԱՅՔ. Մորնինկ Բոսդի Բրեդորիայի թղթակիցը կ'պատմէ թէ Բրիտանացի սպայք մեծ գովեստով կ'խօսին Տիկին Քրիւկէրի և անոր թոռան՝ Տիկին Էլօֆի ցոյց տուած քաղաքավարութեան մասին։ Տիկին Էօֆ՝ Էլանտսֆօնդայնի կայարանին մէջ, ուր կռուախումբ պիտի նստէր Լօրէնսօ Մարքէզ երթալու իր ամուսնոյն քով, դարձաւ անգլ. հազարապետ Էտուըրտսի և ըսաւ.— «Եթէ բարեհաճիք այս տուփն ընդունիլ իբրեւ յիշատակ մը իմ կողմէ, շատ երախտապարտ պիտի ըլլամ։» Անգլիացի սպային նուիրուած ընծան արծաթեայ գեղեցիկ տուփ մ'է 7էն 10 ոսկի արժողութեամբ, բայց արժանագրութիւնը մանաւանդ շահեկան է. «Տուր առ նախագահ Քրիւկէր—ի նշան անսպառ հաւատարմութեան»։ Տիկին Քրիւկէր, որ դեռ Բրեդորիա կ'գտնուի, և կ'փափաքի որ պատերազմը դադրի, գոհունակութիւն յայտներ է որ Բրեդորիա կ'մնայ անգլիական պաշտպանութեան ներքեւ, և ամուսին անդին չի թափառիր ձորերուն մէջ, պատերազմին դժուարութիւնները կրելով։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՃԱՐՏԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄԸ.— Մեծին Բրիտանիոյ գործի մարդիկն սկսած են այժմէն մտահոգութեան մէջ իյնալ թէ պատերազմէն վերջ Հարաւ—Ափրիկէի վաճառականութեան և ճարտարարուեստի գործերուն մէջ մեծ բաժին մը պիտի ունենան Ամերիկացիք։ Ամերիկացիք բնականաբար կը փափաքին որ Անգլիացիք տէր ըլլան բոլորովին Հարաւային Ափրիկէի, որովհետև իրենց առեւտրական շահն այսպէս կ'պահանջէ։ Կամուրջներու և երկաթուղւոյ կազմածներու շինութենէն իրենց համար մեծ շահեր կ'ակնկալեն։ Արդէն փորձը ցուցուց Սուտանի մէջ թէ Ամերիկացիք աւելի շուտով, աւելի դիւրագին և աւելի աժան կ'շինեն կամուրջները, և ամէն կերպով պատրաստ՝ տեղը կ'յանձնեն որոշեալ ժամանակին։ Անգլիացիք իրենց արիւնով և դրամով մեծ գաղթականութիւն մը վաստկելով, տրտմութեամբ կ'գուշակեն որ անոր նիւթական շահերը պիտի բաժնեն Ամերիկացիներուն և Գերմանացիներուն հետ։ Անգլիոյ մէջ պատրաստ երկաթեղէններու և կամուրջներու ճարտարարուեստը չի կրնար հաւասարիլ ամերիկեաննին։

ՊՕԷՐ ՊԱՇՏՕՆԱՏԱՐՔ ԵՒՐՈՊԱ.— Քանի մը նախկին Պօէր պաշտօնատարք Հարաւային Ափրիկէէ Նաբոլի ժամանեցին Հերցօկ գերմանական շոգենաւով։ Անոնց մէջ է Բէնդէր Վէտէլս կրօպըր՝ Թրանսվալի արտաքին գործոց նախարար Մր. Ռէյցի խորհրդականը, և Մալէգա՝ Ելմտական նախարարը։ Այս վերջինն յայտարարեց թէ պօէրական ընդդիմութեան տկարանալուն պատճառը Անգլիացւոց թուական աւելութիւնը չէ միայն, այլ թէ իրենց պարտութեան գլխաւոր պատճառն այն է որ պօէր զօրավարք չկրցան օգտուիլ իրենց առաջին յաղթութիւններէն և թէ Ժուպէռ թանկագին ժամանակը վատնեց պաշարելով Լէտիսմիթ իր բանակին ամէնէն կարող մասին հետ։ Տէվէդի և Բոթայի, Պոթայի և Ժուպէռի միջեւ հակառակութիւնն ալ պատճառ է գործոց արդի վիճակին, Մր. Մալէգա աւելցուց թէ պօէրական ապստամբներու կռիւը դեռ երկար ժամանակ պիտի շարունակուի։

ՆԱԽԱԳԱՀԻ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆ ԱՄԵՐԻԿԱ.—Կ'ըսուի թէ ամերիկեան տարեգրութեանց մէջ երբեք տեսնուած չէր քուէարկողներու այնքան մեծ թիւ մը։ Երբեք ընտրութիւն մը այնքան գրգռած չէր կիրքերը։ Երկուստեք կաշառք տալու և խարդախութիւններ գործած ըլլալու ամբաստանութիւններ եղած ըլլալով, շփոթութիւններէ կ'վախցուէր։

ՄԱՔԻՆԼԻԻ ՔՈՒԷՆ.— Նախագահ Մաքինլի Նոյ. 6ի առաւօտուն պարզ ընտրողի մը պէս գնաց իր քուէն քուէատուփը ձգելու, ընկերակցութեամբ քանի մը բարեկամներու։ Ձեռքովը խաչակնքեց քուէն։

ՊՐԱՅԸՆԻ ՔՈՒԷՆ.— Մր. Պրայըն ևս պարզ ընտրողի մը պէս ի գործ դրաւ իր ընտրողական իրաւունքը։ Նոյ. 6ի առաւօտ Օմահայէ Լինքըլն գնաց։ Բայց որովհետև իր երկրորդութեան պաշտօնը սա ընտրողաց ցանկին մէջ նշանակուած չէր իր անունը, ըստ օրինի պարտաւորուեցաւ երդում ընել։ Իրեն վկայ եղան հանրապետական ընտրող մը և ժողովրդական ընտրող մը։ Քուէարկութեան դիւանին նախագահին խնդրանօք, երբ Մր. Պրայըն տուփին մէջ կ'ձգէր իր քուէն, բոլոր ներկայք ոտք ելան և գլուխնին բացին։

ԸՆՏՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՌԹԻՒ ԱՐԻՒՆԱՀԵՂ ԿՌԻՒՆԵՐ.— Ի Ֆիլատէլֆիա ժողովրդական մը քուէարկութեան սրահին մէջ դաշոյն մ' զարնուելով սպաննուեցաւ։ Ուրիշ շրջանակի մը մէջ ալ խումբ մը սեւամորթներ սրահ խուժելով քուէարկելու իրաւունք պահանջեցին։ Մերժուեցան։ Ասոր վրայ, սեւամորթներն իրենց գրպաններէն ատրճանակ հանելով ներկաներուն վրայ պարպեցին։ Ուրիշ տեղ մ'ալ երկու ոստիկան ծանրապէս վիրաւորուեցան, քուէատուփը խորտակուեցաւ, և քուէարկութեան տոմարները բզիկ բզիկ եղան։ Ինտիանա նահանգին մէջ ի Քէզվիլ կանոնաւոր ճակատամարտ մը տեղի ունեցաւ։ Երկու հարիւրէ աւելի հրացէն պարպուեցան։ Մէկ հոգի սպաննուեցաւ և ութ հոգի վիրաւորուեցան։

Քօլօրատօ նահանգին Տէնվէր քաղաքին մէջ, քաղաքային դատաւորն հինգ հարիւր հանրապետական դատաւորներ անուանած էր իբրեւ հսկող քուէարկութեան։ Ժողովրդականք այս ընտրութեանց հակառակեցան, սակայն հանրապետականք կ'յամառէին քուէարկութեան սրահին մէջ մտնել։ 1,500 ոստիկանք կ'հակառակէին անոնց մըտնելուն։ Ասկէց ծագեցաւ ընդհանուր խառնաշփոթութիւն մը ատրճանակներով և բիրերու հարուածներով։ Մէկ հոգի մեռաւ և չորս հոգի վիրաւորուեցան։

—Մր. Պրայըն 740 ճառ խօսեր է ընտրական պայքարի միջոցին։ Ընտրութեան նախորդ օրն յայտարարեր է որ, եթէ այս անգամ ալ չընտրուի, այլ ևս Հանրապետութեան Նախագահական ընտրելի պիտի չըլլայ։

—Մր. Մաքինլիի Օհայոյի առանձնական բնակարանը, ինչպէս նաև Մր. Պրայընի Օմահայի առանձնական բնակարանը մասնաւոր հեռագրական գիծերով Ուաշինկդընի հետ կապուած էին, կարելի եղածին չափ արագ և ճիշդ տեղեկութիւն առնելու համար ընտրութեանց արդիւնքին վրայ։

ԱՆԳԼԻԱ մասնաւոր Դեսպանութիւն մը պիտի ղրկէ եղեր ի Մարօք, ուր Ֆրանսական ոտնձգութեան խօսքերն հետզհետէ կ'չէզոքուին։ Օրին մէկը պիտի լսենք որ Մարօքի և Ալժերիոյ մէջ տեղի հողերէն, ովասիսէն, են. կարեւոր բաժին մը ֆրանսական սառայուած եղեր է։

ՀՕՆԿ—ՔՕՆԿԻ մէջ շատ ծանր վնասներ պատճառեց թայֆուն մը։

ՋՕՐ. ՖՐԷՆՉ Թրանսվալի հրամանատար անուանեցաւ, Լորտ Ռոպէրդսի մեկնելուն առթիւ։

ԲԱՆԱՄԱՅԻ կողմերն երկուց կուսակցութեանց մէջ զէն ի ձեռին կռիւը կը շարունակէ։

ՊՕԷՐՆԵՐՆ եօթնգլխեան հիդրան կամ վիշապն են Անգլիացիներուն։ Ո՛րչափ կ'զարնուին, կ'յաղթուին, այնքան կ'շարունակեն կռիւը։ Հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Պելֆաստի մօտ նորէն յաղթուեցան Պօէրք։ Ուրիշ մը կ'ըսէ թէ Պօէրք դեռ կ'տիրեն Ֆիքսպըրկի և շրջակայից։ Բաց աստի, զէն ի ձեռին գտնուող Պօէրք կ'յայտարարեն թէ «Մեք անձնատուր պիտի չըլլանք մինչեւ իսկ եթէ գերի իյնան Նախագահ Շդէյն և Ջօր. Տէ Վէդ։ Մեք դեռ բաւական ատենուան համար պէտք եղած պաշարն և ռազմամթերքն ունինք։»

ՄՐ. ՉԷՄՊԸԼԷՆ զբօսանաւով մը Մալթա երթալէն և հոն մեծ պատիւներով ընդունուելէն ետքը, գնաց Հռոմ։

ԲԱՐԻԶԻ Եզեռ. Ատեանը, մասնակցութեամբ երդուելոց, ցկեանս տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Սալսօն անուն չարագործը։

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖԻՆԼԱՆՏԱ. — Ֆինլանտայի ռուս կառավարիչ զօրավար Պոպրիքով ֆիններէն լեզուով հրատարակուած օրաթերթերն հետզհետէ կ'խափանէ։ Վաղա Նիւէդէր ֆիններէն օրաթերթը վերջնականապէս խափանուեցաւ, Ֆինլանտայի մէջ ռուս փերեզակներուն, Բարիզի Արուեստահանդէսին մէջ Ֆիննական դրօշին, և ֆիննական ուրիշ օրաթերթի մը ջնջման մասին երեք յօդուած հրատարակած ըլլալուն պատճառաւ։ Ուրիշ ֆիններէն լրագիր մ'ալ, Բայվալէդէ, երեք ամսուան դադարման դատապարտուեցաւ երկու երգիծաբանական յօդուած հրատարակելուն համար, և գրաքննիչներն ալ պաշտօնէ նետարկուեցան։

ՌՈՒՍ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Ճափոնի խնդրանօք տարի մը ևս յետաձգեց գործադրութիւնն այն օրէնքին, որուն համեմատ օտարականներու արգիլեալ է ձուկ որսալ Ամուր գետին աւազանին մէջ և բերանը, Քամչաքայի ծովեզերքին երկայնքը, և ընդհանրապէս Ռուսիոյ Ծ. Արեւելեան ջուրերուն մէջ, բաց ի Սախալին կղզիին հարաւային ծովեզերքէն, ուր սակայն ամէն պարագայի մէջ նախապատուութիւնը պիտի տրուի ռուս հպատակներուն։ Ճափոն ձկնորսական անհուն շահեր ունի այն կողմերը, և մէկ տարուան նոր թոյլտուութիւնն օգուտ պիտի քաղէ իր հաշիւները կարգի դնելու համար։ Ռուսք կ'գանգատին այդ ձկնորսներուն ճափոնական շահագործութեան մասին։ Ձկնարաններուն բոլոր արդիւնքը Ճափոն կ'երթայ, և որովհետև անոնց մէջ աշխատող հազարաւոր Ճափոնցիներ իրենց հարկ եղած բոլոր բաներն իրենց երկրէն կ'բերեն իրենց հետ, Ռուսիա անոնցմէ բնաւ օ և է շահ չունի։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱԳԱՀԱՆ. — Ֆրանսայի 1901 Ելմտացոյցին տեղեկաբեր Մ. Կյյէն, գաղթականութեանց նախորդ նախարարը, զինուորական վարկերուն ակնարկելով, կ'ըսէ.—«Աշխարհի կացութիւնն այնքան ծանր է որ, եթէ նոյն իսկ եւրոպական պատերազմ ալ չըլլայ, պարտաւորուած ենք աւելցնել Ֆրանսայի ցամաքային և ծովային ծախքերը։» Այս պատճառաւ առաջիկայ տարուան համար ելմտացոյցին մէջ բաց մը պիտի ըլլայ։ Մ. Կիյյէն յոյս կ'յայտնէ Ֆրանսայի ազգային բարգաւաճութեան մասին, բայց երկու պայմանով, նախ թէ Ֆրանսա պէտք չէ մեծ պատերազմի մը մղուի և հոս կ'աւելցնէ.—«Դժբախտաբար արեւելեան խաղաղութեան պահպանումը միայն մեր կամքէն կախում չունի։» Երկրորդ պայմանն այն է որ Ֆրանսացիք իրարու հետ լաւ ապրելու են, ներքին խաղաղութիւնը պէտք է պահպանել, և տնտեսական խնայողութիւն ձեռք առնել։

ՆՈՐ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՎԱՏԻԿԱՆԻ ՄԷՋ.—Ապահովապէս գողերու որջ մը կայ Վատիկանի մէջ։ Դրամարկղ մը, որ բարեբախտաբար քիչ ստակ կ'պարունակէր, խորտակուեցաւ, հաւատացելոց դրամներու գանձապահին դրասենեակին մէջ։ Գողերը գտնուած չեն։

ՌՈՒՍ ՀՊԱՏԱԿՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՔՍՈՒՄԸ.—Ռուսական թերթերը կ'գանգատին Հարաւ Ափրիկէի մէջ ռուս հպատակներու ցոյց տրուած վարմունքէն, կ'պատմեն թէ 39 Ռուսեր Եօհաննէսպըրկի մէջ ձերբակալուելով բանտարկուած և յետոյ Հարտըն Քէսըլ շոգենաւով Եւրոպա ղրկուած են։ Արտաքսուողները՝ Լոնտոն հասնելնուն պէս՝ Ռուսիոյ դեսպանին դիմեր են։ Ռուս լրագիրք կ'յուսան թէ դեսպանը պիտի քննէ այս խնդիր և մանաւանդ ուշադրութեան պիտի առնէ այն պարագան թէ Թրանսվալէ արտաքսուած ոչ—Ռուս օտարականներ դրամական հատուցում ստացած են։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Եղկիոս իշխանը, որ Քոբէնհակ կ'գտնուէր, Լոնտոն ուղեւորեցաւ, ուսկից Եւրոպական գըլխաւոր մայրաքաղաքներն այցելելու պիտի երթայ։

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ օրթոտոքս պատրիարք Ատրիանովի մահուան 200րդ տարեդարձին առթիւ, ռուս թերթերը դարձեալ կ'զբաղին Ռուսիոյ մէջ օրթոտոքս Պատրիարքութիւն մը հաստատելու խնդրով։

ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐՈՒ ԵՒ ... ՈՒՀԻՆՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.—Բէչդայի Համալսարանին ուսանողք կնահաճոյութիւն ըսուած բանը չունին եղեր։ Դասախօսութեանց հետեւող օրիորդներուն գէշ խաղեր կ'խաղան, կ'ծաղրեն, կը նախատեն զանոնք։ Քանի մը ուսանողուհիներու մայրերը գիւղաղական որոշում մը տուեր են.—իրենց անուններն արձանագրել կուտան իբրեւ ունկնդիր, որով իրաւունք կ'ունենան դասերուն ներկայ ըլլալու, և որովհետեւ... լաւ եղունգ և... կռուփ ունին, երիտասարդները, սարսափահար եղած, ա՛լ պիտի չհամարձակին անխորհ բառ մ'ուղղել իրենց իգական դասընկերներուն։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆՔ

Միւթէմայիզի աստիճան տրուեցաւ Հալէպլըյի երկրագործական վարժարանին Տնօրէն Սմբատի էֆ.ի։

Բ. Մեճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ Սկիւպի պահապան զօրաց հրամատար Շէմսի փաշայի, և կայս. Թիկնապահ ու հետեւակազօրաց հրահանգիչ Ֆայիզ պէյի. Դ. Մեճիտիէ՝ Այնօրօզի վանքերուն Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Խորալամպոս էֆ.ի և Սուբիոյ մետրապոլիտ Մուֆրան Բուդրոս էֆ.ի. Լիազաթի ոսկի շքանշան՝ Քիոսի կառավարիչ Ճեմիլ փաշայի։

—Պետական Խորհրդոյ օժանդակ անդամ անուանուեցաւ Աւետարական նախարարութեան ժողովին քարտուղար Ահմէտ Ֆերիտ էֆ.։

Բրավիչգա [Սելանիկ] գաւառակին Գայմագամ անուանուեցաւ Աք—Տաղի [Էնկիւրիւ] Գայմագամ Իսմայիլ պէյ որուն յաջորդեց Բրավիչգայի Գայմագամ Սափվէթ էֆ.։ Ատանայի կեդր. Նախագահ Ատեանին ընդհ. դատախազի օգնական անուանուեցաւ Լազգըյէի Պատժ. Ատենին Նախագահ Իպրահիմ Ֆեվզի էֆ., որուն յաջորդեց Լիմնօսի ընդհ. դատախազի օգնական Մուամմէր էֆ. այս վերջնոյն ալ յաջորդեց Սիւլէյմանիէի Նախագահ Ատենի ընդհ. դատախազի օգնական Խալիլ Հիլմի էֆ.։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Պարսից Շահը Շիր ու Խուրշիտ պատուանշանին Ա. աստիճանը տուաւ Տրապզոնի կուսակալ Գադրի պէյի. Սերպիոյ կառավարութիւնն ալ Սպիտակ Արծուի պատուանշանին Ա. աստիճանը տուաւ Պելկրատի Օսմանեան դեսպանին, և Թագովօ պատուանշանին Բ. կարգը՝ դեսպանատան Ա. քարտուղար Ասըմ և զինուորական կցորդ գնդ. Ահմէտ պէյի։

ԻՏԱԼԻՈՅ Վիքդոր Էմմանուէլ Գ. Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, Վեհ. Սուլթանն երէկ շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Նորին Արքայական Վեհափառութեան, որ փոխադարձ հեռագրով մը Իր շնորհակալութիւնն յայտնեց։

—Օսմ. պաշտօնական երէկ միջօրէին դրօշազարդուելով, ըստ սովորութեան, 21 թնդանօթով ողջունեց Իտալիոյ վեհապետին ծննդեան տարեդարձը։ Կայս. Պալատան կողմէ արարողապետ Իպրահիմ պէյ ու կայս. Ա. Թիկնապահ Մէհմէտ փաշա, Բ. Դրան կողմէ Եպարքոսական Թարգման Խայրէտտին պէյ ու Խարիճիէի Թարգման Սաատէտտին պէյ երէկ Իտալական դեսպանատունն երթալով, շնորհաւորեցին Իտալիոյ Թագաւորին ծննդեան տարեդարձը։

—Գերմանիոյ դեսպան Պարոն Մարշալ, պարսկական դեսպան Միրզա Մահմուտ Խան, սերպիական դեսպան Մ. Միյաթովիչ, Սեւ Լերան դեսպան Մ. Պաքիչ, ռուսական դեսպանատան գործակատար Մ. Չերքաշէվ և Ֆրանսական գործակատար Մ. Պաթոդ եւս շնորհաւորական այցելութիւն տուին Իտալական դեսպանին։

—Իտալական դեսպանատան մէջ այս առթիւ շնորհաւորական ընդունելութիւնք կատարուեցան երէկ, և գիշերն ալ «Սօչիէդա Օբէրայա Իդալիանա» ընկերութեան սրահին մէջ նուագահանդէս մը տրուեցաւ։

ՀԱՑԻՆ ԳԻՆԸ.—Քաղաքապետութեան կողմէ տրուած հրամաններուն, և լրագրաց մէջ հրատարակեալ պաշտօնական ազդին հակառակ, հացագործները կ'շարունակեն նախորդ գնով, այն է 45 փարայի ծախել հացը։ Հացագործները ժողովուրդին դիտողութիւններուն կ'պատասխանեն թէ իրենց ո և է հրաման չէ հաղորդուած ցարդ, և թէ ինչ գնով որ կ'առնեն փուռէն, նո՛յն գնով ալ կ'բաշխեն իրենց յաճախորդներուն։ Ձեռնհաս պաշտօնատան ուշադրութիւնը կ'հրաւիրուի այս մասին։

ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ.—Ձեռնհաս պաշտօնատունն ազդարարեց բոլոր դպրոցներու Տնօրէններուն, որպէս զի յանցաւոր ուսանողները ծեծելէ զգուշանան։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարարութիւնը կանոնագրութիւն մը կ'պատրաստէ Կայս. Համալսարանին համար։

ԱՐՀԻՄԱՆՏՐԻՏ Տէլիքանիս, որոյ անբարոյական ընթացքին դէմ բողոքուած էր Ցունաց Պատրիարքարանի, պաշտօնանկ եղաւ. մինչև որ իրեն դէմ բացուած դատական քննութիւնն աւարտի։

ԹՆԴԱՆՕԹԱՐԱՆԻ վերատեսուչ և կայս. վարժարանաց ընդհ. Տնօրէն Միւշիր Զէքի փաշա նախընթաց օրը Կայս. բժշկական վարժարանն այցելեց, և ապա այցելութիւն տուաւ Տօքթ. Ռիտըրի, Կիւլհանէի հիւանդանոցին մէջ։

ԱՆԾՈՒԽ ՎԱՌՕԴ.—Աբգունի Թընդանօթարանի վերատեսչութիւնը Գերմանիոյ մէջ գործաւոր մը վարձեց, որ Կ. Պոլիս պիտի գայ անծուխ վառօդին շինութեան լաւագոյն եղանակը սորվեցնելու համար։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Տէրքոսի ջուրի ընկերութեան Թարգման Մ. Ժօզէֆ Սիբուրի բնակարանը, յՇիշլի, գողեր մտնելով, շատ մը արժէքաւոր նիւթեր գողցեր են, ի մէջ այլոց ոսկի ժամացոյց մը, երեք վերարկու, երկու գորգ, սեղանի սպաս մը և այլն։ Ոստիկանութիւնն այդ թաղը կ'պատուէ գողերն իրենց յաճախակի այցելութիւններով։

ԻԶՄԻՐԻ մաքսատան մէջ պատահած անկանոնութեանց պատճառաւ, Մաքսային Վարչութիւնը քննիչ մը պիտի ղրկէ Իզմիր։ Տեղւոյն դատարանն այս պահուս զբաղած է մէկ քանի վաճառականներու բացած դատովը որոնց հակերը կորսուած են մաքսատան մթերանոցներէն։

ՔՆՆԻՉ յանձնաժողով մը, կայս. հրամանաւ, Աֆրիկեան Տրիպոլիս պիտի երթայ, տեղւոյն ոստիկան—զինուորներէն և սպաներէն ոմանց դէմ եղած գանգատները քննելու։

ՔԱՍԹԷՄՈՒՆԻԷ ժամանող հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ ափրոդիտեան ախտաւորներու հիւանդանոցներուն շինութիւնը փութով յառաջ կ'տարուի։ Ընդհ. քննիչ Տիւրինկ փաշա հեռագրով խնդրած է Ներքին գործոց նախարարութենէն փութացնել հարկ եղած ծախուց [illegible] մասն ալ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Մալաթիայէ մասնաւոր հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ նախընթաց գիշեր երկրաշարժի երեք յաջորդական ցնցումներ զգացուած են, բայց բարեբախտաբար ո և է վնաս չէ պատահած։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ. — Աւստրիական Սենեակն իր վերջին Դշ. օրուան նստին մէջ, Օսմ. վաճառականութեան համար յոյժ շահեկան խնդրով մը զբաղեցաւ։ Տմվու հարցով հասած բնիկ և օտար արտադրութիւնք ասկէ առաջ շոգենաւէն մավուններու մէջ կ'դրուէին և մաքսային գործողութիւնք մավունային մէջ կը կատարուէին, այնպէս որ յետոյ վաճառականը կրնար իր ուզած նաւամատոյցն հանել իր վաճառքը։ Մաքսային իշխանութիւնք վերջերս որոշած էին որ եկած վաճառքներն անպատճառ քարափին վրայ պարպուին և անկէ տը մաքսատան մթերանոցները։ Այս վերջին դրութիւն շատ մը անպատեհութիւններ ունի, թէ՛ ժամանակի և թէ՛ դրամական անպէտ կորուստներ կ'պատճառէ, որք ի զո՛ւր կ'բարձրացնեն ապրանքին արժէքինը, մինչդեռ նախկին դրութիւնը մեծ դիւրութիւններ կ'ընծայէր վաճառականներուն, ժամանակի խնայողութեան հետ դրամական խնայութիւն ալ կար, մանաւանդ որ մաքսատան մթերանոցներուն մէջ ապրանքները չէին խճողուիր։ Աւստրիական Սենեակն ինկատ առնելով այս իրողութիւնները, որոշած է ելք տալ աղերսագրի մը որով վաճառականք իրաւամբ կ'գանգատին մաքսային վերջին դրութեան անպատեհութեանց դէմ և Աւստրիական Սենեկին միջնորդութիւնը կ'խնդրեն անոնց դարման տանելու համար։ Սենեակն որոշեց Աւստրիական նախարար Զիճնի փաշայի ներկայացնել խնդիրը, աղաչելով որ ձեռնհաս պաշտօնատան մօտ պէտք եղած ձեռնարկներն ընէ. և այն դժուարութիւնք որոց դէմ իրաւամբ կ'գանգատին ներածող վաճառականք և որք վնաս կ'հասցնեն առեւտրական գործառնութեանց, ընդհուպ վերնան յօգուտ վաճառականաց ընդհանրապէս և պետական գանձուն մասնաւորապէս։

—Եւրոպական հրապարակներէ առնուած լուրեր կ'ըսեն թէ ցորենին երեսը նայող չկայ։

—Երեք օրէ ի վեր 2 Փր. ինկած է խաշխէին գինը։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Խտիվութեան խնդրանօք, Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ Եգիպտական հեծելազօրաց համար Սուրիոյ, Պէյրութի և Աֆրիկեան Տրիպոլսոյ նահանգներէն գնուած ձիերէն մաքսատուրք չառնուի։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ցրուիչներն այսուհետեւ միօրինակ համազգեստ պիտի կրեն։

ԽԱԲԷՈՒԹԻՒՆ.—Ոստիկանութիւնք երէկ Էյուպի մէջ ոսկերիչ Մէհմէտ Ալի էֆ.ի խանութին մէջ ձերբակալեց Գարահիսարցի Հաճի Մէհմէտ էֆ. անուն խաբեբայ մը, որ ոսկերչին հետ մեղսակցութեամբ Հիւսէյին պէյ անուն հարուստ Թուրք մը խաբելու վրայ էր, կեղծ հին ոսկի մը ցոյց տալով անոր և ըսելով որ անկէ դեռ շատ ունին, բայց հալեցնելու և ձոյլ ոսկիի վերածելու համար. 10 ոսկիի պէտք կայ։ Մէհմէտ այս խաբէութեամբ միտք ունէր 1000 ոսկի մը չորթել Հասան պէյէ, բայց օձիքը ձեռք տուաւ։

ՊԷՐՈՒԹԻ Թաղապետութեան նախորդ նախագահ Մէհմէտ Պէհիժ էֆ.ի և իր պաշտօնակիցներուն հաշիւները 1304էն մինչև 1313, քննուելով, շատ մը զեղծումներ երեւան հանուած եւ պատասխանատուները հարցաքննութեան ենթարկուած էին։ Հարցաքննիչ դատաւորը Թաղապետութեան պաշտօնէից հարցաքննութիւնն աւարտելով, անպարտութեան վճիռ տուեր է։ Պետական Խորհուրդն այս վճիռը քննելով, արդարութեան հակառակ գտեր է զայն, և որոշեր է ամբաստանեալները Պոլիս բերել, նոր քննութիւն մը կատարելու համար։

ՆՈՐ ՍԱԿԱՑՈՅՑԵՐԸ. — Հանրօգուտ շինութեանց և առեւտրական նախարարութիւնը Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութեան մատուցած չափաւորեալ սակացոյցերը վաւերացնելով, ընկերութեան վերադարձուցեր է ի գործադրութիւն։

ԲԵՐԱՅԻ կառավարչութիւնը թէև Ղալաթիոյ դալըճները փակելու ձեռնարկեր է, սակայն Զ. շրջանակի Թաղապետութիւնն հակառակեր է այս անօրինութեան, ըսելով թէ այդ հանրային զբօսարաններն հասոյթ կ'բերեն Թաղապետական Սնտուկին։

—Բերայի կառավարչութիւնը խըստիւ արգիլեց հանրատուներու դուռներուն առջև անառակ կիներու նստիլը։

ՎԱՆԱՑ նահանգին կուսակալ գաւառակին մաքսատունը, Պետական Խորհրդոյ որոշմամբ, որ վաւերացած է կայս. Իրատէով, Պաճէրքէ փոխադրուեցաւ, և բուսական Թուով նոր Գօմրիներ կարգուեցան։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ.—Թուրքիոյ և Ճապոնի միջեւ առեւտրական յարաբերութիւնք օր քան զօր կ'աւելնան, որով հարկ եղած է երկուստեք միջոցներ անօրինել Օսմանցի և Ճապոնցի վաճառականներուն շահերը պաշտպանելու համար։ Արտաքին գործոց նախարարութիւնն առաջարկած է Թոքիոյի գերման դեսպանին յանձնել Օսմ. հպատակներուն պաշտպանութիւնը, և միանգամայն Միքատոյի կառավարութենէն յատուկ գերեզմանատեղի մը խնդրել այն Օսմ. հպատակներուն համար որք Ճապոնի մէջ կը մեռնին։

ՇԻՇԼԻԻ մէջ կառուցուելիք Միքրոպազննական Հաստատութեան բովանդակ ծախքը պիտի հոգայ կայս. Անձնական Գանձուն նախարարութիւնը։ Հիմնարկութիւնը պիտի կատարուի Վեհ. Կայսեր ծննդեան տարեդարձին օրը։

ՊԱՍՐԱՅԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Ամարայի Պէնի Լամ Աշիրէթին Շէյխը՝ Ղատպան՝ ասկէ առաջ իր 10,000 ոչխարէ բաղկացեալ ցեղին մէկ մասն հետն առնելով, պարսկական հողն ապաստանած էր։ Իր մարդիկն երեք ամիս առաջ, ձեռք տանուած ազգա. անօրինութեանց շնորհիւ, իրենց տեղերը վերադարձած և կայս. Ներման արժանացած էին։ Շէյխ Ղատպան եւս այս անգամ իր պարտքն ընթացքին վրայ զղջալով, կայս. գթութեան ապաւիներ է։

—Անգլ. Լուրէնս մարտանաւը Հոկտ. 26ին Պասրա հասեր է, ուր 1 շաբաթ մնալէ վերջ, հնդկական ջուրերը պիտի երթայ։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ Պանքային Գոնիայի մասնաճիւղին Տնօրէնը Իւկըն գացեր է, տեղւոյն երկրագործական սնտուկին հաշիւները քննելու համար։

ԱՄԱՍԻԱՅԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Սվազի և Էրզրումի նահանգներուն դատական քննիչը Թօգատ դատական գործերը քննելէ ետքը, Ամասիա հասած է, տեղւոյն դատական գործերն ալ քննելու համար։

ՔԷՕԹԱՀԻԱՅԷ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ արջառախտ ծագած է տեղւոյն ընտանի անասուններուն մէջ։

ԻԶՄԻՐԷ հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Թուրնագճայի անտառներուն մէջ երեք օրէ ի վեր առեւտ հրդեհը վերջապէս մարեր է, հազարաւոր ծառեր փճացնելէ վերջ։

ՀԵՐՔՈՒՄ.—Իգտամ կ'հերքէ Եւրոպական լրագրաց այն լուրը թէ Եկեղեցական Նախարարութիւնը մտադիր է փոխել Պետական Գանձուն պարտաթուղթերը։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԳՈՒԹԻՒՆ.— Ղալաթիոյ մաքսատան առջև հանքածուխ պարպող շոգենաւերուն նաւավները մաքսանենգութեամբ կ'պարպին, կ'ըսէ Իգդամ։

ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆԻ Հինգերորդ Տարեշրջանին առթիւ, նոր և աւելի վայելուչ տառեր ձուլել տուած ենք, որով նորոգուած են այս օրուան առաջին և չորրորդ երեսներուն գիրերը։ Մէջի երեսներն ալ պիտի նորոգուին մինչև առաջիկայ Բշ.։

Հաւաքածոյ կազմողներու խնդրանքին համաձայն, Թուղթին տեսակն ալ փոխած ենք ժամանակէ մ՚ի վեր, և Բիւզանդիոնի հիմակ աւելի հաստատուն թղթի վրայ կ'տպուի։

Ինչպէս ընթերցողք կ'տեսնեն ժամանակէ մ՚ի վեր, Թերթին Առեւտրական Բաժինն հիմնովին փոխած ենք, ստուգած ըլլալով որ Առեւտրական Սենեկի շաբաթաթերթին պարունակութիւնը գոհացում չէր տար առեւտրական շարժման հետամուտ ընթերցողներուն։ Հիմա մեր Թերթին մէջ այս Բաժինն յանձնուած է իւրաքանչիւր ճիւղի ամէնէն կարող նկատուած մասնագէտներուն, և յառաջիկային ա՛լ աւելի պիտի կատարելագործուի։ Ընթացիկ գիներէն և ամէն շաբթուան առեւտրական շարժումէն զատ, նորաձեւութիւններու և արտածումներու այլեւայլ ճիւղերուն վրայ մասնագիտական ուսումնասիրութիւններ ալ պիտի հրատարակուին Բիւզանդիոնի մէջ։

Տարբեր կարգի ճաշակի մ'ալ գոհացում տալու համար, պիտի ջանանք աւելի տեղ տալ գրական ուսումնասիրութիւններու, քննադատութիւններու և «Ժամանց»ներու։

ԳԻՍԱԿ, որոշեալ ծրագրի մը համեմատ, կ'շարունակէ իր յօդուածներուն շարքը, և յառաջիկայ Բիւզանդիոնի մէջ հրատարակուածներն ի մօտոյ զատ գրքի մը ձեւով ի լոյս պիտի ընծայէ, ի խնդրոյ բազմաթիւ համակիրներու։

Կ'յուսանք նոր բարւոքումներ ալ մուծանել Բիւզանդիոնի Հինգերորդ Տարեշրջանին մէջ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

Պատրիարքարանէ նախորդ օր պաշտօնագիր մը յղուեցաւ Պանտըրմայի առաջնորդական տեղապահ Տ. Թաթուլ Վրդ.ի, որուն մէջ, Խառն Ժողովոյ կողմէ իր մասին տրուած որոշումն յայտնուելով, յանձնարարուած է տեղւոյն ազգային գործերն յանձնել տեղւոյն Գաւառային Ժողովոյն և անմիջապէս մեկնիլ Պանտըրմայէ և երթալ Արմաշու Դպրեվանքը, կանոնական պատժապարտութեան ենթարկուելու համար։ Ուրիշ պաշտօնագիր մ'ալ ղրկուեցաւ Գաւառ. Ժողովոյ, որուն մէջ Թաթուլ Վրդ.ի հրաժարեցուցուած ըլլալն յայտնելով, յանձնարարուած է տեղական ազգային գործերը վարել, մինչեւ որ Պատրիարքարանը նոր Տեղապահ մը կարգելու համար հարկ եղած անօրինութիւնն ընէ։

—Քղիի նախորդ առաջնորդական տեղապահ Տ. Վահրիճ Վրդ. իր մէկ գրութեամբը պատրաստականութիւն կ'յայտնէր Խառն Ժողովոյ կողմէ իրեն համար որոշուած պաշտօնավայրը՝ Սղերդ երթալ, երբ պէտք եղած պաշտօնագիրերն հասնին իրեն։ Տ. Վահրիճ Վրդ. կ'երեւայ թէ իր միտքը փոխած է, վասն զի շաբաթ օր Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ Կարինէն ճամբայ կ'ելնէ ո՛չ թէ իր պաշտօնատեղին երթալու, այլ Պոլիս գալու համար։ Պատրիարքարանէ հեռագրուեցաւ անմիջապէս որ մնայ Կարին և նամակի սպասէ։

—Մամանի Առաջն. Տեղապահ Տ. Գնէլ Վրդ.ի պաշտօնավարութեան նկատմամբ գանգատներ պարունակող հանրագրութիւն մը հասած է Պատրիարքարան։ Հանրագրութիւնն ստորագրած են տեղւոյն Գաւառային Ժողովոյ, Քաղաքական Ժողովոյ և Թաղ. Խորհրդոյ անդամները։ Խառն Ժողովոյ ուշադրութեան յանձնուեցաւ այդ հանրագրութիւն։

—Նպաստից Յանձնաժողովն և Կրօնական Ժողովն հրաւիրուած են նիստ գումարել վաղը, Ազգ. Պատրիարքարանի մէջ։

—Կայսերական Լիսէ զրկուելիք տասն ուսանողներն ընտրելու համար կազմուած Յանձնաժողովն երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանը Մ. Պատրիարքին նախագահութեամբ։ 60է չափ պատանիներ՝ շատերը չըլլալով աւարտ վկայական իմեան, ներկայացած էին։ Յանձնաժողովն ընտրելի ներկայացուներն արձանագրելէ եւ անոնց ունեցած ուսումնական կարողութիւնները քննելէ յետոյ, որոշեց երրորդ նիստ մ'եւս գումարել առաջիկայ կիրակի, անոնց մէջէն եօթն վերջնապէս ընտրելու համար։ Երեքը պիտի առնուին Ս. Ցակոբայ Որբանոցէն։

—Տ. Ցովսէփ Եպիսկ. Այվազեան ընկերակցութեամբ Աճէմեան Տ. Մատթէոս Վրդ.ի, երէկ Իտալիոյ դեսպանատունն երթալով, Իտալիոյ Վիքդոր Էմմանուէլ Թագաւորին ծննդեան տարեդարձին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ։

—Ս. Պատրիարքն յանձնարարեց Բերայի քարոզիչ Տ. Հմայեակ Սրբազանի՝ քահանայագործութենէ դադրեցնել Ս. Երրորդութիւն եկեղեցւոյ լուսարարապետ Անդրանիկեան Տ. Գէորգ քահանան, որովհետեւ գանձատան բանալիները ցարդ չէ ուզած յանձնել, հակառակ Պատրիարքական հրամանի։

—Ատաբազարէ կ'գրեն մեզ թէ բնիկ Ատաբազարցի Վարդապետներէն հիմակ հոն կ'գտնուին Տաճատ Ծ. Վ. Ոսկանեան, Պետրոս Ծ. Վ. Ներկարարեան, արդէն հոն գտնուող Սահակեան Ցակոբ Ծ. Վ.ի, և կարապետ Մազլըմեան Վ.է զատ, Շապին Գարահիսարի Տեղապահ Սմբատ Ծ. Վ. Սաատէթեան ալ Ատաբազար կ'սպասուի եղեր ընտանեկան գործերու համար։ Ցակոբ Վ. ամէնէն տարեցն է, 60ն անցած, բնաւ թեմ մը չէ վարած, թէև քսան տարի առաջ բաժնուած է Արմաշի Միաբանութենէն։ Բազում տարիներէ հետէ քաղաքին չորս եկեղեցիներու մէջ փոխն ի փոխ կ'քարոզէ։ Բարեսիրտ է, ներողամիտ, ժողովրդային բարօրութեան հոգածու, և երբ ունկնդիրք իր երկար քարոզներու պահուն քանի մը անգամ մրափելէ ետքն ելնեն երթան եկեղեցիէն, ինք բան չըսեր։ Ներկարարեան Վ.ը, Հալէպի հրաժարեցուցեալ Տեղապահը, և Տաճատ Վ.ը, Գաղատիոյ ծանօթ հրաժարեալ Տեղապահը, ներկայացնելու պէտք չկայ մեր ընթերցողներուն։ Այս բնիկ Ատաբազարցիներուն մէջ, ամէնէն աւելի կ'գովեն Սմբատ Վրդ.ին վարքն ու բարքը։

—Ատաբազարէ կ'գրեն մեզ.—«Այս տարի ալ քաղաքիս Ս. Կարապետ Թաղի վարժարանը բարւոք ուղղութիւն մ'ստացած է. ուսուցչական խումբն որ կարող երիտասարդներէ բաղկացած է, իր գլուխն ունի Ցակոբ էֆ. Տրըզեան, Պարտիզակցի. մասնագէտ է Օսմ. լեզուի և մաթեմաթիքի. 30 տարու։

—«Այս տարի թէ՛ խոզակի բերքն և թէ արմտիք անցեալ տարուան գրեթէ կիսուն չափ եղած են հոս, ասոր հետ մէկտեղ առեւտուրը լաւ է, կարծես թէ անցեալ տարուան առատութիւնն այս տարուան ալ օգնած է։»

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐԸ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԷԼՃԻԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՉԻՆ

ԴԻԷՆՑԻՆ, 9 Նոյ.—Պելճիա մէկ քիլոմէթր երկայնութեամբ գետին մը գրաւեց Բէյխօ գետին ձախ եզերքին վրայ, Ռուսերուն բռնած գետնին եռեւը։

ԲԵՌԼԻՆ, 8 Նոյմ.— Տէրութեանց դեսպանք կ'յայտարարեն թէ համաձայն են հաշտութեան բանակցութեանց գրեթէ բոլոր կէտերուն վրայ։ Բայց կ'կարծուի թէ բանակցութիւնք ցարդ ամէնէն տարրական խնդիրներուն միայն կ'վերաբերին։ Ուստի հաւանական է թէ Չինացի լիազօրներուն հետ բանակցութիւնք երկարին անորոշ կերպով։

ԲԵՌԼԻՆ. 9 Նոյմ.— Չինու կայսրը ծանոյց Լի—Հունկ—Չանկի թէ չի հաւանիր Դուանկ—Ֆու—Սիանկի համար որոշուած պատժին։ Կայսրը Շանսիի կառավարիչ Եու—Հչիէնի արտաքսման միայն կ'հաւանի։

ՇԱՆԿԱՅ, Նոյ. 8.— Բաօդինկֆույի պատերազմական միջ-ազգային ատեանին հրամանաւ հրացանի բռնուեցան Չիլիի փոխարքայ Դինկ—Եունկ, մանչու—թաթար զօրավար Քուէյ—Հէնկ և գնդապետ Ուանկ—Չէու—Մէ։ Ֆրանսացիք Բեքինի մօտերը ձերբակալեցին Չինու եկմտական դիւանի նախագահը, Չունկ Լի։

ԲԵՌԼԻՆ, Նոյ. 9.—Անգլ. զօրավար Ռիչարտսըն գունդը Բէքինէ Դունկ Մայինկ հասնելով, ձերբակալեց երեք կաթամարտի ջոջեր, որք մասնաւ մը այրած և բուսական քրիստոնեաներ սպաննած էին։ Անգլիացի զօրավարին հրամանաւ հրացանի բռնուեցան և իրենց տուներն ալ կրակի տրուեցան։ Զօրավար Ռիչարտսըն անկէց քալեց Եունկ—Չինկի վրայ ուր Ցնսաին սպաննուած էին Ռիզէնսըն և Նորման միսիոնարք։ Քաղաքին մօտը գտնուած Եուչէ—Եի գիւղը, ուր սպաննուած էր Նորման, կրակի տրուեցաւ, ինչպէս նաեւ Դու—Լանկ—Զանկ գիւղը, ուր մասուն մը կրակի տրուած էր։ Զօրավար Ռիչարտսըն Եունկ—Չինկ քաղաքէն 40 հազար դայէլ հատուցում պահանջեց սպաննուած միսիոնարներուն ընտանիքներուն համար, և հրամայեց խորտակել քաղաքին չինական մեհեանը, ինչպէս նաեւ ուրիշ մեհեան մը, որուն դրան առջեւ սպաննուած էր Մր. Ռոպինսըն։ Չինացիք խօսք տուին մէկ ամիսէն դրամը վճարել։

—Դաշնակիցք կայսերական ջրանցքն ի վար կ'քալեն։ Սի—Նկան—Ֆույի պաշտօնէից մէջ սարսափ կ'տիրէ։

ԲԱՐԻԶ.— Ոստիկանութիւնը Բարիզի զանազան գրքատուններէն, պուլվարներու քէօշկերէն և փողոցներէն գրաւեց կարգ մը քարդ—բոսդալներ, որոց վրայ անբարոյական պատկերներ կային։

ՆԱՄԻՕՆԱԼԻ ԵՒ ՖՈՒՌՆԻԷԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

ԼՈՆՏՐԱ, 11 Նոյեմ.—Հեռագիր մը կ'ծանուցանէ թէ դաշնակից տէրութիւնք Հուբէի կառավարիչ Իչիան Դիէչուանի գլխատումը կ'պահանջեն։

ԼՈՆՏՐԱ. 11 Նոյեմ.— Անգլիական Հնդկաստանի մէջ խռովութիւնք կ'աւելնան [՞].

ՊԵԼԿՐԱՏ, 11 Նոյեմ.— Սերպիոյ Թագուհին մանչ զաւակ մը ծնաւ։

ՀՌՈՄ, 11 Նոյեմ.— Իտալիոյ Թագաւորը, իր ծննդեան տարեդարձին առթիւ, ներում շնորհեց բազմաթիւ բանտարկեալներու։

ԲԱՐԻԶ 11 Նոյեմ.— Երկաթուղւոյ արկած մը պատահեցաւ Շուազի—լը—Ռուա գծին վրայ, ածխանցքին սխալին պատճառաւ։ 8 հոգի մեռան եւ 22 հոգի վիրաւորուեցան։

ԲԱՐԻԶ, 11 Նոյեմ.—Այսօր, վերջին օր Արուեստահանդէսին, այցելուներուն բազմութիւնը շատ մեծ եղաւ։ Մտից տոմսակներուն թիւը 500,000էն աւելի էր։ Ո և է արկած չպատահեցաւ։

ԱՒՍՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ Կ. ՊՈԼՍՈՅ

ԳԱՂԹԱՐԵՐՔ. —Շաքար. — Ծախուեցին 1720 պարկ Թրիէսթէ, 948 պարկ ռուսական եւ 300 պարկ փաշի, 560 սնտուկ թէյի շաքար. ծախուեցան 3500 պարկ (640ը ռուսական), 83½—85 ղրշ.ի. ռուսականը՝ 72½—74 ղրուշ։ Խաշխաշ.— Ծախանուամ 40 պարկ և վաճառում 350 պարկ, գինն է 6.50—7.20 ոսկի 100 օխան։ Բրինձ.—Ծախանում 200 և վաճառում 125 պարկ։ Գիներն են, եգիպտ.՝ 75—78, Ռանկուն՝ 104—106 ղրշ, Ռիզօն՝ 40¼—43 Փր., ծարոն՝ 160—165։ Սպիրթական հարաց.— Թականրոգի վրայ գործ եղաւ օխան 12¼ ղրուշէն. Բերկրապաւերկի տեսակները 12½ ղր.։ Մոմ.—Ծախանուամ 500 սնտուկ Ֆիւանիէ. վաճառում 140 սնտուկ Ֆուանիէ և 84 սնտուկ Սէլէնդ. —Բալբալ.—Թրանզիթի վրայ բանուկ գործ կայ, սնտուկը 27 ղրուշ։

ՄԵՏԱՂ.— Երկաթ. — Հրապարակը բանուկ է։ Վաճառուեցաւ իբր 180 թոնօ, որոյ 125ը Բուժէլիի համար։ Անագ.—Ծախանուամ և վաճառում չեղաւ. կ'արժէ 1000 ղրշ. գինը կ'իյնայ։ Զինկօ. —Ծախանուամ և վաճառում չկայ։ Մետաղի միւս տեսակներուն վրայ նշանակութեան արժանի գործ չեղաւ։

ԱԼԻՒՈԼ. — Ծախանուամ 52 տակառ ռուսական, որոց ամենքն ալ ծախուեցան։ Գիներն ամուր են։

ՀԱՆՔԱԾՈՒԽ.—Անգլ. ածուխներուն գիներն ամուր կ'բռնուին։ Էրէյլիի ածուխին գալով, պատրաստ ապրանք չկայ. 2էէն մինչեւ 29, ըստ տեսակին գործ եղաւ։ Կ'արժէ Քարտիֆ՝ 41—42, Նիւքասլ՝ 36—38, Քօզլու 24—26 և Զօնկուլտագ՝ 23—25ղր։

ԱՐՏԱՄԵԼԻ ՆԻՒԹԵՐ. — Մետաքս. — Մարսիլիոյ մէջ Սուրիոյ խոզակին և խամ մետաքսին վաճառումները դադրեցան, և այս բան զգալի անկում մը յառաջ բերաւ։ Լոնտոնի մէջ գործերն աղէկ են։ Լիոնի մէջ Պրուսայի խամ մետաքսին [կաճէ] գինն է 38—45 Ֆրանք, Սուրիա՝ 39—44, Սուրիոյ կրկնոլոր մետաքս [Օրկանսէն] 43— 47½, Պրուսա 42։ Գիներն են.

Ծակ խոզակ, օխան 29—31ղրշ.
Զոյգ » » 27—28ղրշ.
Սպիտակ և դեղին Պաղտատ 40—42ղրշ.
Խամ մետաքս Պաղտատի 198—203ղրշ.

Մոբի.— Գրեթէ գործ չկայ։ Ընկոյզ.—Մէկ քանի գործեր եղան տեղական սպառման համար. գիներն են՝ Ա. տեսակ 58—60, Բ. տեսակ 45—48 փր. օխ.։ Հրապարակն հանդարտ է։ Կաղին.—Հրապարակն հանդարտ է։ Տրապիզոն՝ 180 ղրշ. կենդինարը, Կիրասոն 185 ղրշ. կենդինարը։ Խաշխաշին.—Վաճառում չեղաւ։ Իզմիրի մէջ մի քանի գործեր եղան։ Կենդինարն 32—36, 47—50,—55—60. 60—65 75—88 ղրշ։ Պատրաստ՝ 200,000 կենդինար։ Չոր Պտուղ.—Մեր հրապարակին վրայ տեղական սպառման համար միայն գործ եղաւ։ Իզմիրի մէջ Թուզի հրապարակն հանդարտ է. 62-70 ղրշ. սովորականը. 73—80 ղր. ընտիրը. 100—125 էլէմէ։ Բանուկ առեւտուր կայ Սուլթանիէ (անկուտ) չամիչին վրայ 5—9½ ղրշ. Եսրիե, 9—11 ղրշ. Գարապուռն. Սեւ չամիչի վրայ գործ չկայ, գիներն են. 85—99 ղրշ. Թիրէ և 95—100 ղրշ. Չէշմէ։ — Նուշ՝ 9½—10 ղրշ. օխան։ Սեւ չամիչ՝ 1¾—2 ղրշ. օխան։ Իզմիրի Թուզ՝ 3¼—3¾ ղրշ. օխան։ Մաքիէս. — Գործերն անշան և գիներն անփոփոխ են։

Հոկտ. 28/10 Նոյմ.

ՍԱԿԱՐԱՆ ՂԱԼԱԹԻՈՅ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Բանք. Աճառ Դ.	Օ. Ո.	24 12
Ամէնէն բարձր գին	»	24 12½
Ամէնէն վար գին	»	24 11½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	109 25
Ամէնէն բարձր գին	»	109 62½
Ամէնէն վար գին	»	109 12½
Թրանսվալ	»	70 50
Ամէնէն բարձր գին	»	70 50

ԲԱՑՈՒՄ Հոկտ. 31/13 Նոյմ.

Օսմ. Բանք. Աճառ Դ.	Օ. Ո.	24 13½
» » ժամ 4 ու կէսին		24 13½
Ռումէլիի Երկաթուղի	Փր.	109 62½
» » ժամ 4 ½ին		109 ¾
Թրամուէյ բաժնեթ.	ղրշ.	625 —
» պարտաթ.	Փր.	463 —
Տէրքոսի ջուրի Ընկ.	Փր.	264 —
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	450 —
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Օ. Ո.	4 05
Անատոլուի երկթ. պարտթ.	Փր.	491 —
» բաժնթ.	Ա. Ո.	8 12½
Եգիպտ. Քրէտի Ֆոնսիէ	Փր.	261 50
Թրանսվալ	»	70 —
Քարափ Իզմիրի	»	— —
Քաճաք Ժէնէրալ ԸԺԳ.	Օ. Ո.	— —
Սօս. Օթ. Շահմ. է Վալ.	Ա. Ո.	— —

ՄԹԻԼԱՆՑ

Թանտրլաք մէկ օրուան	Օ. Ոսկի	— 75
» ամիս առատան	»	1 80
Ռումէլի Երկաթ. »	Փր.	1 ½

ԸՆԹԱՑՔ ԴՐԱՄՈՑ

20 Ֆրանքնոց	ղրշ.	87 22
Անգլիական ոսկի	»	110 06
[illegible]	»	90 —
Մէճիտիէ արծաթ	»	107 36
[illegible]	»	51 04
[illegible]	»	98 30
[illegible]	»	8 59

ԽՈՐԹՈՒԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՔ

ԼՈՆՏՐԱ, 10 Նոյմ.

Օսմ. Բանք. Աճառ Դ.	Ա. Ո.	46 25
» » » Դ.	»	25 —
» » » Դ. բաց.	»	22 25
» » » Դ. ցած.	»	22 25
Օսմ. Կայս. [illegible]	»	11 50
Եգիպտական միացեալ		103 50
Անգլ. Քոնսոլիտէ	»	98 87
Անատոլուի Երկաթուղի	»	10 —
[illegible]	»	82 —
Իտալական Ռանթ 5 %	»	— —
Հելլենական » 1881	»	38 —
» » 1884	»	38 —
[illegible] 4 ½	»	41 50
Պորտ. փոխառթ. 1888	»	83 87
» եւս 6 ½ 1889	»	83 —
Փոխառ. [illegible] վրայ	»	25 31½
Թրանսվալ	»	2 87
[illegible]	»	4 —

ՊԵՐԼԻՆ, 10 Նոյմ.

Օսմ. փոխառութիւն 1888	ամսթ.	99 10
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	109 50
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 240
Դրամազեղչ	»	5 —

ՓԱՐԻԶ, 10 Նոյմ.

Օսմ. Բանք. Աճառ Դ. բաց.	Փր.	22 55
ցած.	»	22 55
» » » Դ	»	25 30
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	533 —
[illegible]	»	430 75
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100 50
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	111 —
[illegible]	»	1083 —
Քանալ տը Սուէզ	»	1077 —
[illegible]	»	94 50
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25 115
Թրանսվալ	»	72 50
[illegible]		3 —
[illegible]	»	— —

ՎԻԷՆՆԱ, 10 Նոյմ.

Փոխառ. [illegible] վրայ		96 —
Ռումէլիի Երկաթուղի	»	105 50
Օսմ. [illegible]	»	287 —
» Լոնտոնի վրայ	»	240 70
Դրամազեղչ		4 ½

ԻԼԱՆ ԶԸՐԱԱԹ ՊԱՆԳԱՍԸՆՏԱՆ

Զըրաաթ Պանգասը չիւֆթլէրի իչին [illegible] 30 [illegible]

3—2

28 Թըշրինը էվվէլ 316

ՍԻՄՈՆ ԼԹ. ՋԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ, որ Ժիրայր Շիրակացի անունով ծանօթ է մեր ընթերցողաց, կարեւոր հրատարակութեան մը ձեռնարկած է, որուն վրայ ուշադրութիւն կ'հրաւիրենք։

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆԱՑ

Տետր առ տետր հրատարակելի

ՄՐԱԳԻՐ.—Պատմութիւն վաճառականութեան և ուսումնասիրութիւնք վաճառականութեան ամէն ճիւղերուն վրայ.— Առեւտրական Օրէնսգիտութիւն, Աշխարհագրութիւն և Թղթակցութիւն [չորս լեզուով].— Մանօթութիւններ արհեստից և արհեստական նոր գիւտերու վրայ.—Առեւտրական, Սակարանական և Պանքայի հաշիւներ են։

Ա. ՏԵՏՐԸ, որ ի մօտոյ պիտի հրատարակուի, կ'պարունակէ.— Վաճառականութեան վրայ կարեւոր հատուած մը [զոր յատկապէս այս Ա. Տետրին համար գրած է Լիոնի Առեւտրական Բարձր. Վարժարանի Բրօֆէսոր և Պանք է Գոմէրսի Տնօրէն Մ. Մոբշոլ].— Վաճառականութեան սահմանը, դերն ու նպատակը.— Օրինական տրամադրութիւնք առեւտրական Թուղթերու խմբագրութեան վրայ, Թուրքերէն նմոյշներով [Տէրոն Եղեան.]. — Ծովային վաճառականութիւն Թուրքիոյ [Էտրէմիտ, Այվալըք, Եւնոս, Միթիլլի—Պատմական տեսութիւն մը].—Դրագրին պաշտօնը [Թղթակցելու արուեստը, մաքուր գրին դերը, Զուիցերիական օրէնքը են.] (Լայբցիկի Առեւտրական Ակադեմիոյ պաշտօնաթերթէն քաղուած).—Վաճառորդին (Թէզկէհճոր) պաշտօնը [Դեր.է Ա. Գ.]—Առեւտրական նամակներու նմոյշներ հայ. տաճկ. գաղղ. անգլ. լեզուներով.—Աշխարհագրական նօթեր Այտընի ու Պերկամոյի վրայ.—Վայրկենական հաշիւներ են.—

** Մանօթ վաճառականներ խոստացած են աշխատակցիլ այս հրատարակութեան որ պիտի ջանայ ըստ կարի օգտակար ըլլալ ամէն առեւտրական մարդու, գրագրի, ուսանողի են։

Գին 12 Տետրի 12 ղշ. կանխիկ. Գաւառաց համար 3 ղրշ. աւելի։

Հասցէ.— ՍԻՄՈՆ ՋԷՕՄԼԷՔՃԵԱՆ ի Խմբագրատուն Բիւզանդիոնի։

ՊԱՐԱՍԷՐՆԵՐՈՒՆ

Ձմրան եղանակին մէջ սալօնի ոգեւորութիւնները կ'սկսին։ Ամէնուրեք պարահանդէս, երեկոյթ, ... են. կ'կազմակերպուին, աշխարհիկ մարդոց համար գեղեցկագիտական—հոգեկան ժամանցներ ստեղծելով։ Այս ամէնուն մէջ անուրանալի է անշուշտ պարի առաւելութիւնը, սա գերազանց պատճառով որ վարժ ու յաջողակ պարողներն են ամէնէն աւելի մեր ընկերութեանց մէջ փնտռուածները։ Պարասէրներն իրենց այս ճաշակին և ուսնելու փափաքին գոհացումը գտնելու համար այժմէն թող փութան դիմել

ՄԻՀՐԴԱՏ Ն. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

Կէօրիկ Փաշա [Պարոնեան դեղարան թ.1] որ տրամադիր է որոշեալ ժամերու մէջ իրենց աւանդել՝ ծանօթ պարերէ զատ՝ Կավօթ—Վալս, Բ—...—..., Լէնսիէ. Վալէնսիէն—Բոսի և նորագոյն Մ...—... Բարիզեան սալօններու այս տարուան մեծագոյն յաջողութիւնը։ Խնամեալ և դիւրուսոյց մեթոտ։ 10—10

ԸՆԴԱՐՁԱԿ

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՕՐԱՑՈՅՑ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

1901

ԳԻՆ 3 ՂՐՈՒՇ

Այս Օրացոյցը չի հիննար. ՀԱՆՏԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՐՔՈՅԿ մ'է, միշտ օգտակար։ Սովորական տօմարական և վիճակագրական գիտելիքներէ զատ 250 երես ճոխ ու ընտիր Ցուցակուած մ'ունի, որոյ մի մասը Թրքախօս Ազգայնոց բաժինն է, Կանանց, Արանց, Մնողաց, Օրիորդաց և Երիտասարդաց յատուկ հրահանգներէ զատ կ'պարունակէ պատմութիւններ, զուարճալիք, զրօսանքներ, խնդիրներ, քեկօրներ գիտական կտորներ, հարցարան մը, հարստանալու կարճ ճամբան, առեւտրական մարդկանց նկարագիր, հիւանդութեան գալուստն առաջուց գիտնալ և զգուշանալ, առողջական քերտուած մը, դեղեր և դարմաններ, ընտանեկան գիտելիք, առողջական քօրսէ, անասնոց առողջաբանութիւն, եայլն եայլն։

Կեդրոնատեղին

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ Թղթավաճառանոց Ֆինճանճըլար Եօքուշու Թիւ 27

Կ'գտնուի նաև Պոլսոյ և Գաւառաց բոլոր գրավաճառներուն քով։ 15—3

Ի՞ՆՉ ԿԸՐՑՆԵՄ ՏՂԵԿԻՍ

Տղաք երբ հինգ վեց ամսուան ըլլան մայրերը անոնց լաւ սննդարար ուտելիք գտնելու հետամուտ կ'ըլլան, ինչ որ շատ բնական է, ըստ որում, մայրական կաթը որչափ ալ առատ ու զօրաւոր ըլլայ, այլեւս անբաւական կ'դառնայ տղաք ուժովցնելու, երբ վեց ամսու ըլլան անոնք։ Բարիզի ամէնէն հռչակուած բժիշկը Տքթ. Ֆալիէռ նկատողութեան առնելով այս կարեւոր խնդիրը, երկար փորձերէ ու քննութիւններէ վերջ, յաջողած է հնարել տղոց համար առաջին կարգի սնունդ մը, ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ անուամբ, որ Բարիզի, Լոնտոնի և Վիէննայի Բժշկական Համալսարաններէն գնահատուելով, բոլոր քաղաքակիրթ աշխարհին մէջ ընդհանրացած է։ ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը շօքօլաի պէս խիստ քաղցրահամ է և միեւնոյն ժամանակ վերջին աստիճան սննդարար ու կազդուրիչ. մայրական կաթին կրկին անգամը սընունդ կ'պարունակէ, զոր ուտող տղաք կ'սնանին, կ'ուժովնան, կ'աճին կ'կայտառանան, շուտով ոտքի կ'ելլեն և առանց հիւանդանալու ակռայ կ'հանեն։

Հազարաւոր օրինակներ կ'ապացուցանեն որ Ֆոսֆաթին Ֆալիէռով մեծցող տղաք, քաջողջ, ուժեղ, զօրաւոր և կայտառ մարդիկ եղած են ապագային։

Ամէն հասակէ անձինք անհրաժեշտ է որ գործածեն այս սքանչելի սնունդը։ Մանաւանդ ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ, ծծմայրեր ու նիհարներ, որոնց վերջին աստիճանի ոյժ, սնունդ և կորով կուտայ։

ՖՈՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌը կը ծախուի կ, Պոլսոյ և գաւառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ. 26—6

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Տարեկան 7 մէճտ. 6 ամս. 3½. 3 ամս. 3 Մ. Կ. Պոլսոյ համար 3 ամս. 36 ղրշ։ Արտասահման 40 ֆր. 6ամս 20, 3ամս. 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բաց ի Բոսթ Լոքալէ։

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20 ի կայս. հրամանով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերպուրկ Ընկերութեան դրամագլուխ, Մեծ Մորսգայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ. — ԿԵԱՆՔ. — ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ. — ԱՐԿԱԾ.

Երաշխաւորութեան գումար 121,765,333 ֆր.
1898 ի հասոյթք 34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ 164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ղալաթիա, Քարաքէօյ վրայ (Աին Մուսաօղլու փողոց) Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար

Պ. ՃԻՆԿՈՒԹԻՆԵ

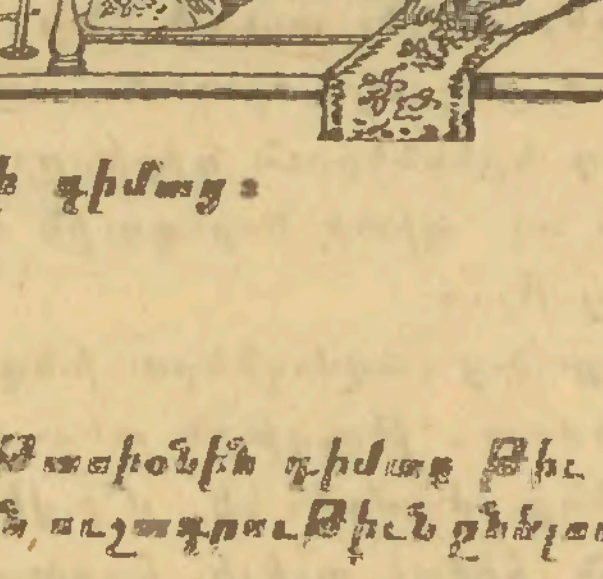
ԹԷՕՏՕՐ ԲԷՐՆԷՆ

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

Ժ. ՆԱՑԵԼԻՆԿԵՐ

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. ապրանքներ են, ... ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, գործաւորներն ու կօշկակարները լաւ Սինկէրի մեքենայ ուզած են գործածել. Սինկէրի Ընկերութիւնն զարդ. 400 է աւելի պատուոյ վկայականներ և ... առատ ու գովուած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Արեւելքի մէջ Սինկէրի մեքենաներուն միակ ներկայացուցիչն է Մ. Ժ. Նայարլինկէր, որ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած է։

Սինկէրի մեքենաները կ'վաճառուին Թերմ, Շիրակ Համիդյա, Ղալաթիա Սէրայի գիմաց։

Ղալաթիա) Սինկէր խան, Թիւնէլին ետեւ.) Թրամվայի կայարանին գիմաց.

Ստամպօլ) Սուլթան Համամ Թիւ 2.) Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի Ս... գիմաց Թիւ 13.

Կեցծերէն ... ուշադրութիւն ընելու է։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՃՇՄԱՐԻՏ ԼԱՍԹԻՔՆԵՐ

Ռուսական ճշմարիտ լասթիքները շատ կ'փնտռուին հրապարակի վրայ և ընդհանրապէս կեղծ լասթիքներ են որ կ'ծախուին անոնց տեղ։

Անոնք որ կ'փափաքին ռուսական ճշմարիտ լասթիք քալօշներ գնել, պէտք է ուշադրութեամբ փնտռեն ներբանին վրայ 1860 թուականն ու հոս նշանակուած եռանկին մարքաները։ Այս նշանները չկրող լասթիքները կեղծ են ու բնաւ չեն դիմանար։

Կեդրոնատեղին է՝ ՄԷՐՃԱՆՕՖ վաճառատունը Կ. Պոլիս, Պահճէ գարու, Մէյտանճըգ փողոց, Թիւ 54—56։

Կ'ծախուի նաեւ Ղալաթիա Բոմիսիոն խանի տակ Թրամվէյի գծին վրայ Իլիա Մարինօի Թիւ 8 վաճառատունը։ 8

ԻԵՃԱՐ ԻՏԱՐԷԽԱՆԷՍԻ

Ղալաթաա Գարաքէօյտէ Տէկիրմէն խանընտա պիրինճի գաթտա 5 նումէրօլը օտատա իչպու իտարէխանէ վէրօբատա պուլունան պու միսիլլիւ իտարէխանէլէրէ իսթիսալէն Թէէսիս վէ քիւշատ խուլմուշ վէ հէր նէվ ապագի խանէ, տիւքքեան կիպի էմվալը վայրը մանգուլէնին միւպայեա վէ Ֆիրուխթ մուամէլաթընը խանէ վէ աբարթըմանլարըն գըսմէն վէ ումումէն իճար վէ իսթիճարընը բէհնէ մուգավըլէ-թիգերագ վէսայիլինի հէր հանկի սիկուրթ իլէ օլուր իսէ օլսուն էյէա վէ խանէնին Թահթը Թէէմինէ ալընմասընը վէ չէրաիթը միւթէառիլէ իլէ պու միսիլլիւ մուամէլաթըն իճրասընը Թէահհիւտ իթմէքտէ պուլունմըշ տըր. պու կիպի գատար պու կիպի մուամէլաթըն իճրասը էսնասընտա միւշթէրիլէրին տէլլալլարըն Թարաֆընտան տիւչար օլտուգլարը միւշքիւլաթըն տէֆի իչիւն պէօյլէ պիր իտարէխանէնին վիճուտի էլզէմ ատ իտիտիւխօր իտի. իշպու իտարէխանէ միւպայեա վէ ֆիրուխթ մուամէլաթընը էվրօբատա պու խուսուստա մէվզու օլան նիզամաթա Թէվֆիգ իմէքտէ քէնտիսինէ Թէվտի իտիլէճէգ հէր նէվ մէսալիհի հիննի Թէսվիէսինտէ իպրազ նամուսը վէ իսթիգամէթ իթմէքտէ էւնէ ալըգատտարըն պէօյլէ պիր Փըրսաթ միւնասէպէտէն իսթիֆատէ իտէճէքլէրինտէ չիւպհէ եօգտըր պու կիւն մէզքիւր իտարէխանէտէ 300 տէն 5,000 լիրա գըյմէթինտէ ֆիրուխթ օլունաճագ խանէ աբազի վար տըր։ 40—20

ՏԻՒՏ ԼԷՄԼԱՆՑ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլ և Աչրէ... ...

Անուանք	Թօն	Անուանք	Թօն
Վիգդորիան	10500	Ֆլավիան	8500
Ոսմէնեան	10500	Եէճիլէան	8500
Քէլթրիան	10500	Բորժիան	8000
Լոնգօղոգրիան	9000	Ալեքէրիան	8500
Յիլդարէլիթի	9000	Արմենեան	85 0
Դոլրմինէան	8000	Ամէրեան	8500
Ժօրժիան	8000	Անթոնեան	8500
Պօլոնեան	8000	Ալփիան	8500
Ֆէքէկիան	8000	Լէօպոլտ	8500
Զալքեդոնեան	3700	Մինէօ	900
Լօվէնեան	3700	Ծիրինէ	[illegible]
[illegible]	3700	Լէկոնեան	[illegible]
[illegible]	3500		

Ամբողջ տեղերէն կ'ընդունուի ... Ղալաթիոյ ... 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՑՈՆՏԷՆ Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

ՉՐՁԱՆԻԿ ՏԻԿԻՆ ՄԸ

Գաղղիոյ Պուրպօն գիւղէն՝ Մատամ Բէլ՝ 28 տարեկան, 18 ամսէ ի վեր սաստիկ հիւանդութենէ մը կը տառապէր. գրեթէ ամէն օր կը դողդողար ու ակռաները կը կրճտցնէր ժամերով. առակայ ի ջերմ մը կը տագնապեցնէր զայն ու ծարաւէ կը պապակէր։ Մեծ քանակութեամբ Սիւլֆաթ տը Քինինի կ'առնէր, այն աստիճան, որ ստամոքսը այլեւս չէր ընդունէր զայն։ Դժբաղդ կնոջ սովորականը դալկացած էր, երեսը ուռեցած, փորը մեծցած ու փայծաղը (տալաք) եռապատկուած. «Տարիէ մը ի վեր քաշած տառապանքներս — կ'ըսէ Տիկինը — խելքէ դուրս բաներ էին, երեք ամիսէ աւելի անկողնոյ մէջ մնացի, այնչափ ուժաթափ էի։ Կերած քիչ մը կերակուրս ստամոքսիս վրայ կապարի պէս կը ծանրանար։ Գիշերները երբեք չէի կրնար քնանալ. բոլորովին յուսահատ՝ մահուան մօտեցած կը կարծէի զիս»։ Այն միջոցները Տօքթ. Բէյնօ կը յանձնարարէ խմել կնոջ, օրական 4 ըմպելի գաւաթ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔ Quinium Labarraque անուն գեղին անուշ, որուն չնորհիւ կատարելապէս բժշկուելով, ուրախութիւններու ամենէն մեծը կզգայ։ «ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔը առնելէս 8 օր վերջ, կըսէ Տկ. Սարբէլ — առողջութիւնս զգալի կերպով բարելաւցաւ, տենդս (սըրմա) անյայտացաւ, ցաւերս եւ ուռեցքս անհետացան. քունս, ախորժակս ու մարսողականս ուժս վերստացայ, 15 օր վերջ բոլորովին առողջացած էի։ Այն ժամանակէն ի վեր, որ երկու տարի եղած է, երբեք տենդ չ'ունեցայ եւ խիստ քաջողջ եմ»։

Տկ. Սարբէլ

Ամէն ճաշէ վերջ փոքրիկ գաւաթ մը ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔ գործածելով հիւանդութենէ տկարացած անձինք քիչ ատենէն կը վերստանան իրենց ոյժն ու կորովը։ Այս դեղ հնոյած եւ յամառ հիւանդութիւնները, անարիւնութիւնը ու անոնց (սըրմա) ապահովապէս կը բուժէ եւ անոնց վերադարձը կ'արգիլէ։ Գաղղիոյ բժշկական ակադեմին տեսնելով որ ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔի շնորհիւ բազմաթիւ գէշ տենդ հիւանդութիւններ կը բժշկուին, առանց վտանգելու գնահատեց զայն — ինչ որ հազուադէպ պատիւ մ'է — եւ յանձնարարեց ամէն երկրի հիւանդներուն, վըստահաբար գործածել, ուրիշ կազդուրիչ դեղերէն ոչ մէկն արժանացած է այս պատւոյն։ Տկարակազմներ, եւ հիւանդութեան, չարաչար աշխատութեան ու զեղծմանց հետեւանքով տկարացած անձինք, արագ մեծցող պատանիներ ու օրիորդներ, աղջիկներէ եղած կիներ, ծերեր, հիւանդութենէ ապաքինողներ եւ տենդի (սըրմա) ենթարկուողներ, անհրաժեշտ է որ գործածեն ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔը Quinium Labarraque։

ՔԻՆԻՈՒՄ ԼԱԲԱՐԱՔը խիստ լաւ է. ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ անոր բաղադրութեան մէջ ամենաբարձր Քինքինայի տեսակ հիւթ կայ, ասոր համար խիստ ազդեցիկ է։ Կը ծախուի կէս շիշը 3 եւ մէկ շիշը 6 Ֆր.։ Մայրաքաղաքիս եւ գաւառներու մեծ դեղարաններուն ու մթերանոցներուն մէջ։

Իդիմաց Թերթին կ'ստորագրէ մի միայն

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆՆ

Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

ԱՐՏՕՆԱՏԷՐ՝ ԲԻՒԶԱՆԴ ՔԷՉԵԱՆ

ՏՊԱՐԱՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ» ՕՐԱԳՐՈՅ Կ. Պոլ., № 23, Պօղոս Ալի ձ...

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

Գին 6 ղրուշ

ԿԱՐԵՒՈՐ Է ԳԻՏՆԱԼ որ մեզի ղրկուած յօդուածները և այն եթէ չորս ծալքերը կարուած պահարանի մէջ դրուին, միայն 5 կամ 10 փարանոց փոսթայի փուլ փակցնել բաւական է համաձայն Թղթատարական օրէնքին։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի.—ՔՍԱՎԻԷ ՏԸ ՄՈՆԹԷՓԷՆ (53)

ԲԱԽՏԻՆ ՋՈՀԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ — ԿՈՄՍՈՒՀԻ ՄԱՐՍԷԼ.— ԼԷ.

Կապրիէլ բոլոր մարմնովը դողաց։ Նոր անձկութիւն մը ակռոնց սիրտը։ Արդեօք նորն անմպատ խօ՞սք մ'ըրած էր։ Աւա՜ղ։ Խեղճ աղջիկը, իր անխոհեմ խօսքերով, արդարեւ ահաւոր փաստ մը հայթայթած էր ամբաստանութեան։ Ֆիլիփ դէմքն յաղթանակի արտայայտութիւն մ'առաւ։—Ա՛լ հարցնելիք չունիմ, Օրիո՛րդ։ Հարցաքննութիւննիդ ստորագրեցէ՛ք, ըսաւ։

—Բայց հա՞յրս..., մրմնջեց Կապրիէլ։ —Է՛, ինչ է եղեր։

—Աղատ պիտի չթողո՞ւք...։ —Տեսնենք ի՛նչ ձեւ պիտի ընդունի։

—Վե՛ճս...։ Բայց երդո՛ւմ ըրի ձեզ եւ նորէն կ'երդնո՛ւմ որ անմե՛ղ է...։

—Անոր անմեղութեան ապացոյց մը չտուիք։

—Բայց զանիկա բանտին մէջ վար զնելն առ յաւէտ կորմցնե՜լ է, մինչեւ դատաստանին օրը կասկածներուն ամէնէն զարհուրելիին ենթարկե՜լ է...։

—Բան մը չեմ կրնար ընել, Օրիո՛րդ...։

—Մե՛ղք ալ, զիս ու մայրս, միանին կորմցնե՛լ է..., Թշուառութեան ու յուսահատութեան մատնե՛լ է..., մեզի սպաննե՛լ է...։ Արդէն ամէն տեղ մատով ցոյց կուտան մեզի...։ Խայտառակարար վռնտեցին զիս այն խանութէն ուր կ'աշխատէի...։ Գործ ճարելու համար ո՛ւր որ գացի, վռնտեցին զիս...։ Ինծի հոգս չէին այս Թշնամանքները...։ Բաշխութեամբ կ'համբերէի, բայց մա՜յրս..., խե՛ղճ մայրս..., օ՜հ, կ'մեռնի...։ Ցանուն ձեր ընտանիքին զոր կ'սիրէք, գթացէ՛ք մեզի, Մեսիէ՛։ Հայրս դարձուցէ՛ք մեզի...։ Օ՜հ, որչա՜փ պիտի օրհնենք ձեզի...։

Եւ խեղճ սիրեցեալ էակը ծունկի եկաւ հեծկլտալով ու աղերսարկու ձեռքերը Ֆիլիփ ալ Բէրվէնի երկնցնելով, որուն քունքերը պաղ քրտինքով մը Թրջուած էին։ Գործելի յանցաւորն ինքնիրեն կ'ըսէր.—Կեանքի պայքարն է որ կ'շարունակէ...։ Հա՛րկ է որ անոնք կորսուին, որպէս զի ես փրկուիմ։

Մեկցաւ, եւ իր ժանտ ձեռքերով, սպաննուլի՜ ձեռքերովն համարձակեցաւ դպչիլ Կապրիէլի անբիծ ձեռքերուն։—Ոտք ելէ՛ք, զաւա՛կս, ըսաւ։ Մի՛ վհատիք այդպէս...։ Ցուսացէ՛ք...։

Եւ ոտք հանելով, քարտուղարին մօտ տարաւ։ Այս վերջինը գրիչ մը ներկայացուց Կապրիէլի և գրչածուած Թուղթին վրայ մատովը տեղ մը ցոյց տալով, ըսաւ.—Հաճեցէ՛ք հոս ստորագրել։

Կապրիէլ գրիչն առաւ եւ ստորագրեց։ Խեղճ աղջկան ոյժն սպառած էր։ Բնաշրջիկի մը դողդող ու անստոյգ քայլերով դուրս ելաւ եւ երբ տեսաւ որ մայրը՝ Թեւերը բացած՝ իրեն առջեւ կ'վազէր, վրան մարմիք մը եկաւ։ Խուլ հեծեծանք մ'արձակելով, տախտակամածին վրայ փառեցաւ զգայազիրկ։ Մատուն աղջկանը մարմնոյն քով։ Նոյնհետայն անմխիթարելի խառնաշփոթութիւն մը տիրեց անցքին մէջ։ Հարցաքննիչ Դատաւորներու կողմէ կանչուած բոլոր անձերը վազեցին եկան։—Օգ աննել տուէ՛ք, ըսաւ պահակ զինուորը մը։

—Կա՛ռք մը..., կա՛ռք մը, կ'պոռար Մատլէն։

Բարապան մը՝ կարեկցելով՝ վաղեց խեղճ մօրն բանձը կատարելու։ Արդէն պահակ զինուորը Թեւերուն մէջ առած էր Կապրիէլն եւ Դատական Պաշտօնատան բակը կ'տանէր, ուր կառքը կ'սպասէր։ Կապրիէլն հոն դրին, ամեալին մարմնոյն քով Մատլէն՝ լալագին՝ անոր քով նստաւ, տուն հասցնելն տալով կառապանին։

—Այսօր այսչափը կ'բաւէ, ըսաւ Բէրվէն իր քարտուղարին։ Դիւրաղգած լռնալութիւն մ'ունիմ եւ այս կիներուն արցունքները գլխի ցաւ տուին ինծ...։ Ահա ձեզի հրամանագիր մը երկու ամբաստանեալները Մազասի բանտը տանելու։ Բացարձակապէս արգիլել տուէ՛ք ամէն հաղորդակցութիւն, մինչեւ որ տարբեր որոշում տամ։ Մի՛ մոռնաք կոչնագիր ղրկել ամբաստանեալներուն կողմէ նշանակուած վկաներուն։ Ձե՛մ ուզեր որ գործն երկարի...։ Ութ օրէն առաջ Ընդհանուր Դատախազին պիտի ղրկեմ Թղթածրարը։

Գլխարկը դնել եւ Թղթապանակն առնելէ ետքը, որուն մէջ էին Նանդէ եկած նամակն եւ Սէն Լիւսցի գայեկին յայտարարութիւնը, Ֆիլիփ Դատական Պաշտօնատունէն մեկնեցաւ եւ քառորդ մը Վէրնէօյլ փողոց գնաց։ Մարսէլ իրեն կ'սպասէր։—Վալանդէնը տեսա՞ք, հարցուց ձեռքն անոր երկնցնելով։—Այո՛, պատասխանեց Բէրվէն։

—Աղէկ ըրի՜ ձեզ ղրկելով։ —Անշո՛ւշտ...։ Իր տուած վկայութենէն կարեւոր բաներ իմացայ...։ Այս օր շատ բարեբախտ օր մ'էր...։ կ'մնայ ձեզի համար հարցաքննել ի նպաստ վկաները։ Ան ալ շուտով կ'ըլլայ։

—Այդ երկու մարդոց յանցաւորութիւնն աղէկ մը հաստատուեցա՞ւ։

—Անվիճելի..., անժխտելի է...։ Արեւուն լոյսին պէս անկերեւ է...։ Ա՛հ, գանենք իր յանցաւոր գատապարտող Երդուեալները խղճի խայթ պիտի չունենան, ինչ որ, խօսքը մէջերնիս, հարուստ գաղափար մը կուտայ ֆրանսական Արդարութեան վրայ, աւելցուց Հարցաքննիչ Դատաւորն անամօթաբար։

—Ըսել է մէկ բանէ կամ մանաւանդ մէկ հոգիէ վախ ունինք...։

—Ո՞վ։ —Մարի Բէրնար։

—Նոյն իսկ անկէ՛ ալ վախ չունինք։ —Ի՞նչպէս։

Ֆիլիփ Թղթապանակը բանալով, գայեկին յայտարարութիւնն հանեց և մեզարսկներին առաւ.—Ի՞նչ է աս, հարցուց Մարսէլ։ —Կարդացէ՛ք։

Կոմսուհին Թուղթն առաւ եւ կարդաց դիւրհասկանալի ապշութեամբ։ Ցետոյ ըսաւ.—Եթէ այս յայտարարութիւնը քանի մ'օր առաջ եկած ըլլար, հարկ պիտի չմնար ի՛նչ որ տեղի ունեցաւ...։

—Սխա՛լ..., պատասխանեց պաշտօնատարը։ Կացութիւնը նոյն կ'մնար։ Ձեր ամուսինն այնպիսի մարդ մ'էր որ զիւրաւ պիտի չփոխէր կամ խախտէր իր համոզումը։ —Ի՞նչ պիտի ընենք այս Թուղթը...։

—Կոմսին Թղթապանակէն գտնուած ամբաստանագրին քով դրէ՛ք։ Ցետոյ երկուքը մէկ կ'ջնջենք...։

—Աղէկ կ'ըլլայ, ըսաւ Մարսէլ և գաղտնի դարանը բանալով Ֆիլիփի տուած Թուղթն հոն դրաւ։—Ետքը կ'այրեմ..., ըսաւ դարանը գոցելով։

—Նօտարէն լուր ունի՞ք, հարցուց Ֆիլիփ։

—Այս առտու լուր ղրկեր էր որ գրասենեակն երթամ։

—Կտակագրին պարունակութի՞ւնը պիտի իմացնէ։

—Բան մը չէր ըսած։ —Օրն ու ժամն որոշե՞ց։

—Այո՛։ Վաղն առտու ժամ 10ին...։ Վերջապէ՛ս պիտի իմանամ թէ ամուսինս ո՛րքան հարստութիւն ունի եւ ինծի ի՛նչ ձգած է...։ Արդեօք դուք ալ պիտի հրաւիրուի՞ք։

—Հաւանական է։ Թերեւս տուն երթալուս հրաւիրագիր մը գտնեմ։ Որովհետեւ ձեզքս շատ Թուղթեր կան ժօրժ տը Լակարտի վերաբերեալ, նօտարը պէտք պիտի ունենայ ինծի...։

—Ընտանեկան Խորհուրդի մասին ի՞նչ պիտի ընենք։

—Մինչեւ որ կտակին տրամադրութիւնները չգիտնանք, այդպիսի Խորհուրդի մը կազմութիւնը չենք կրնար պահանջել։ Թերեւս հանգուցեալն այս մասին կամք մը յայտնած է։

—Աղջկանս խնամակալութիւնը ձեռքէս կրնա՞ն առնել, հարցուց Մարսէլ աշխուժիւ։

—Ո՛չ։ Կոմսին մահուամբ լիազօր խնամակալի պաշտօնը ձե՛զ կ'իյնայ։ Թէեւ անհաւանական, բայց կրնայ ըլլալ որ կտակագրին մէջ տրամադրութիւն մը գտնուի, որով անկարելի ըլլայ ձեզ առանց Ընտանեկան Խորհուրդին կարծիքին անելու գործել...։

—Ըսել է թէ ձեռքերս պիտի կապուին..., պոռաց Կոմսուհին բարկութեամբ։

—Առաջքը չառնե՞նք...։ Սպասե՛նք վաղուան...։

Մ. Տը Բէրվէն ճաշի մնաց։ Երկու մեղսակիցները շատ ուշ բաժնուեցան իրարմէ։

(Շար.) Թարգմ. ԺԻՐԱՅՐ ՇԻՐԱԿԱՑԻ